

AKTUALIZOVANÝ
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA
A SOCIÁLNEHO ROZVOJA

OBCE ĽUBEĽA

NA ROKY 2016 - 2023

december 2015

INFORMÁCIE O SPRACOVANÍ

Na príprave Aktualizácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Lúbeľ na obdobie 2016 – 2023 spolupracovali:

Obecné zastupiteľstvo obce Lúbeľ:

Bc. Peter Slavkovský
Mgr. Erika Miklášová
PhDr. Mariana Magerčiaková, PhD.
MUDr. Adrian Kališ, PhD.
Marian Matejovie
Ing. Zuzana Kubíková
Ľubomír Kubík
Ing. Andrej Kubík
Daniel Kandra

Starosta obce Lúbeľ: Ing. Erik Gemzický, PhD.

Občania obce, predstavitelia podnikateľských a verejno-prospešných organizácií, škôl a neziskových organizácií pôsobiach v obci.

OBSAH

Úvod	4
1 <u>ANALYTICKÁ ČASŤ</u>	7
1.1 CHARAKTERISTIKA OBCE	7
1.2 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	11
1.2.1 DOPRAVNÝ SYSTÉM	11
1.2.2 VYBAVENOSŤ ÚZEMIA	12
1.3 SOCIÁLNA INFRAŠTRUKTÚRA A OBČIANSKA VYBAVENOSŤ	16
1.4 HOSPODÁRSTVO	26
1.5 MAJETOK A HOSPODÁRENIE OBCE	30
1.6 ANALÝZA REALIZOVANÝCH OPATRENÍ	32
1.7 HLAVNÉ VONKAJŠIE FAKTORY ROZVOJA ÚZEMIA	33
1.8 SWOT ANALÝZA	35
2 <u>STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ</u>	37
2.1 VÍZIA ÚZEMIA	37
2.2 STRATEGICKÝ CIEĽ	37
2.3 PRIORITY POTREBNÉ NA DOSIAHNUTIE STRATEGICKÉHO CIEĽA	38
2.4 OPATRENIA A AKTIVITY NA DOSIAHNUTIE PRIORÍT	38
3 <u>REALIZAČNÁ ČASŤ</u>	45
3.1 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR	45
3.2 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PHSR	46
3.3 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	49
3.4 AKČNÝ PLÁN	52
4 <u>FINANČNÁ ČASŤ</u>	59
4.1 FINANČNÝ PLÁN	60
4.2 PRAVIDLÁ STRATÉGIE FINANCOVANIA PRE PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2014 – 2020	67
4.3 FINANČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHSR	70
5 <u>ZÁVER</u>	71
Prílohy	72

ÚVOD

Aktualizovaný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ľubľa na roky 2016 – 2023 (ďalej len PHSR obce Ľubľa) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi, v zmysle platnej legislatívy - zákonom č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z.z. Program rozvoja obce je vypracovaný podľa Metodiky na vypracovanie PHSR obce/obcí/VÚC (verzia 2.0). Metodika bola vytvorená pracovnou skupinou zriadenou Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR s cieľom zjednotiť proces spracovávania PHSR a jeho obsah, v súlade s legislatívou SR. Vypracovaním PHSR obce Ľubľa na roky 2016 – 2023 sa bude pokračovať v už zavedenom procese strategického plánovania a zlepšovania zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa konkurencieschopnosť obce pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry.

Formulár 1: **Zámer spracovania PHSR obce Ľubľa**

Zámer spracovania	
Názov dokumentu	Aktualizovaný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ľubľa na roky 2016 - 2023
Forma spracovania	Pracovníci samosprávy, s pomocou externých odborníkov (spolupráca)
Riadenie procesu spracovania	✓ pracovná skupina bola zložená z vedenia obce, zamestnancov obecného úradu, poslancov obecného zastupiteľstva a komisií, ✓ spracovania sa zúčastnili občianske a záujmové združenia a podnikateľské subjekty v obci, ✓ verejnosť bola zapojená prostredníctvom dotazníkového prieskumu a informovanie verejnosti prebiehalo prostredníctvom zasadnutí obecného zastupiteľstva.
Obdobie spracovania	PHSR obce Ľubľa bol spracovaný v priebehu roka 2015, harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	Náklady na vlastné spracovanie PHSR obce Ľubľa boli financované z rozpočtu obce.

Zdroj: Metodika na vypracovanie PHSR, verzia 2.0

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBEĽA

PHSR obce Ľubľa je strednodobý rozvojový dokument, vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňujúci ciele a priority ustanovené v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja, na území ktorého sa obec nachádza. PHSR obce Ľubľa je vypracovaný aj v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou obce a pri uplatňovaní partnerstva. Pozostáva z analytickej, strategickej a programovej časti. Jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Schválenie PHSR obce Ľubľa je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2, zákona 539/2008 Z.z.

PHSR obce Ľubľa v rozhodujúcej miere vyjadruje záujmy občanov zapojených do programovacieho procesu formou dotazníkového prieskumu, v ktorom definovali problémy a predpoklady rozvoja obce. Výsledkom spoločných stretnutí a pravidelnej komunikácie je kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných, ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie.

V rámci samotnej prípravy PHSR obce Ľubľa prebiehala aktualizácia a vyhodnotenie predchádzajúceho PHSR, zhromažďovanie aktuálnych informácií a dokumentov, spracovanie, porovnávanie a hodnotenie informácií, organizačné zabezpečenie pracovných stretnutí a spracovanie získaných informácií.

Formulár 2: Metódy zapojenia verejnosti do prípravy PHSR obce Ľubľa

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
<i>Informačné formuláre, tabuľky údajov</i>	Áno		
Využitie existujúcich médií			
<i>Informovanie v obecnom rozhlase</i>	Áno		
<i>Informovanie v miestnej TV</i>	Nie		
Stretnutia			
<i>Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami</i>	Áno	Áno	Áno
<i>Využitie obyvateľov na získavanie názorov</i>	Áno	Áno	Áno
Poradné skupiny			
<i>Miestne poradné skupiny</i>	Áno	Áno	Áno
Riešenie problémov			
<i>Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora</i>	Áno	Áno	Áno

Zdroj: Metodika na vypracovanie PHSR, verzia 2.0

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

PHSR obce Lúbeľa umožňuje obci koncepčné a plánovité riadenie, spolufinancovanie rozvojových projektov i vlastných investičných a neinvestičných aktivít, prípadne aktivít, ktoré sú financované zo zdrojov súkromných investorov. Je to živý dokument reagujúci na potrebné zmeny, zapríčinené vnútornými alebo vonkajšími faktormi, a preto sa predpokladajú aj jeho tvorivé dodatky, inovácie a aktualizácie. Na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a dopĺňovaný.

PHSR obce Lúbeľa tvorí tiež základ pre plánovanie dlhodobého trvalo udržateľného rozvoja obce. Zároveň je však potrebné, aby obec účelovo nezľavovala z rozvojových princípov a hodnôt a udržala si napĺňanie svojej vízie a stanovených strategických cieľov v čo najširšom meradle.

Formulár 3: Harmonogram spracovania PHSR obce Lúbeľa

Rok 2015	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Prípravná časť							
Analytická časť							
Strategická a programová časť							
Realizačná časť							
Finančná časť							
Záver							
Schválenie							

Zdroj: Metodika na vypracovanie PHSR, verzia 2.0

PHSR obce Lúbeľa je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov štrukturálnych fondov). Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na miestnej, národnej a nadnárodnej úrovni.

1 ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť založená na databáze informácií a ukazovateľov obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce Ľubela s väzbami na širšie územie a odhad budúceho vývoja s dôrazom na možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce relevantné stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja územia obce Ľubela.

1.1 Charakteristika obce

Orgány obce

Základnými orgánmi obce Ľubela sú **obecné zastupiteľstvo a starosta obce**. Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce Ľubela, zložený z 9 poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce. Funkčné obdobie poslancov končí zložením sľubu poslancov novozvoleného obecného zastupiteľstva. Starosta je predstaveným obce a jej najvyšším výkonným orgánom. Starostu volia obyvatelia obce v priamych voľbách. Je štatutárnym orgánom obce v majetkovoprávných vzťahoch obce a pracovnoprávných vzťahoch pracovníkov obce. V administratívnych vzťahoch je správnym orgánom (§ 13 ods.3 zák.). Obecné zastupiteľstvo zriaďuje tieto stále komisie:

- Komisia pre ochranu verejného poriadku
- Komisia výstavby a životného prostredia
- Komisia kultúrno – školská a sociálno - zdravotná
- Komisia športová
- Komisia pre ochranu verejného záujmu

Obecné zastupiteľstvo môže podľa potreby zriaďiť ďalšie stále alebo poradné komisie. Činnosť a pôsobnosť komisií upravuje Štatút obce.

Symbolmi obce Ľubela sú **znak, zástava a pečať**. Obec používa uvedené symboly pri výkone svojich samosprávnych funkcií.

Z hľadiska verejnej správy je obec súčasťou vyššieho územného celku Žilinského samosprávneho kraja. Patrí do okresu Liptovský Mikuláš. Tvorí spoločne celok NUTS I – Slovenská republika, v rámci územných jednotiek NUTS II – Stredné Slovensko – Žilinský kraj, NUTS III – VÚC Žilina, LAU I – okres Liptovský Mikuláš a LAU II – obec Ľubela. Ide o klasifikáciu, ktorá je zavedená Štatistickým úradom Európskej komisie (Eurostat), v spolupráci s národnými inštitútmi pre štatistiku, v prípade Slovenska Štatistickým úradom Slovenskej republiky.

Súčasné **zariadenia verejnej správy a administratívy** reprezentuje obecný úrad a hasičská zbrojnica. V nižšie uvedených tabuľkách uvádzame oficiálne kontaktné miesta obce a príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Tabuľka 1: **Oficiálne kontaktné miesta obce**

Web stránka	www.lubela.sk
Adresa	Ľubela 346, 032 14 Ľubela
E-mail	lubela@lubela.sk
Telefón, Fax	044/559 3246

Tabuľka 2: Príslušnosť obyvateľov k úradom Špecializovanej štátnej správy

Sídlo matričného úradu	Ľubľa
Sídlo pracoviska spoločného obecného úradu	Liptovský Mikuláš
Sídlo pracoviska daňového úradu	Liptovský Mikuláš
Sídlo okresného súdu	Liptovský Mikuláš
Sídlo okresného riaditeľstva hasičského záchranného zboru	Liptovský Mikuláš
Sídlo okresného úradu životného prostredia	Liptovský Mikuláš
Sídlo územného úradu práce sociálnych vecí a rodiny	Liptovský Mikuláš
Sídlo pracoviska obvodného oddelenia policajného zboru	Liptovský Mikuláš
Sídlo územnej vojenskej správy	Liptovský Mikuláš

Obec je členom nasledovných organizácií:

- **Liptovská vodárenská spoločnosť, a.s.** Obec Ľubľa je akcionárom spoločnosti, ktorá vznikla v roku 2006 ako nástupnícka spoločnosť po zaniknutej Severoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a.s. Prevádzkuje vodovody, kanalizácie a čistiarne odpadových vôd v regióne Liptova. Akcionármi spoločnosti sú výlučne mestá a obce Liptova.
- **Miestna akčná skupina Stredný Liptov** sa nachádza v Žilinskom kraji na území okresov Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Členmi MAS je 12 obcí (Dúbrava, Galovany, Gôtovany, Lazisko, Liptovské Kľačany, Liptovské Sliače, **Ľubľa**, Malatíny, Partizánska Ľupča, Pavčina Lehota, Svätý Kríž, Vlachy) a ďalšie subjekty neverejnej sféry. Je to právnická osoba založená v súlade s ustanoveniami zákona 83/1990 Zb. o združovaní občanov - dobrovoľný zväzok verejno – súkromného partnerstva za účelom získavania finančných prostriedkov na rozvoj vidieka.
- **Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)**
ZMOS vzniklo na obhajobu spoločných záujmov všetkých združených sídiel. Všetky aktivity od roku 1990 smerujú k reforme verejnej správy, k financovaniu obcí a miest, k prijatiu nových alebo zachovaniu existujúcich kľúčových zákonov o územnej samospráve v podstatne nezmenenej podobe a k zachovaniu súčasného volebného systému. ZMOS má dobrovoľný charakter, jeho činnosť je hrazená ťažiskovo z príspevkov členských obcí a miest.
- **Spoločný obecný úrad Liptovský Mikuláš**
Spoločný obecný úrad vznikol v záujme kvalitného, racionálneho a efektívneho zabezpečenia výkonu prenesených úloh štátnej správy vo veciach podľa § 20a zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Spoločný obecný úrad je výkonným orgánom mesta Liptovský Mikuláš a obcí Dúbrava, Gôtovany, Vlachy, Galovany, Lazisko, Svätý Kríž, Kľačany, Malatíny a Ľubľa. Sídlo úradu je v Liptovskom Mikuláši.
- **Združenie obcí stredného Liptova EKOLÓG**
Záujmové združenie právnických osôb založilo 11 obcí, ktorých cieľom je spoločná separácia odpadov na území týchto obcí.

Základná charakteristika územia

Obec leží uprostred Liptovskej kotliny v doline Kľačianky na nive a pri ľadovcovom kuželi. Nadmorská výška v strede obce je 610 m n. m. a v chotári 560 - 1580 m n. m. Severnú odlesnenú pahorkatinnú časť chotára v kotline tvorí tret'ohorné pieskovcovo-ílovcové súvrstvie. Na svahoch sú miestami zosuvy; najvyššie chrbty sú zvyškami vrchotret'ohornej úrovne. Južnú časť v pohorí pokrýva prevažne smrekový les, miestami lúky. V kryštaliniku Ľubel'skej doliny je antimonitové zrudnenie (bývalé bane). Sú tu minerálne pramene.

Obr. č. 1: Mapa Žilinského samosprávneho kraja

Na území Žilinského samosprávneho kraja, s rozlohou 6 808,4 km² (680 840 ha) sa nachádza 11 okresov s 690 420 obyvateľmi (ŠÚ, SR 2014). Sídlo kraja je mesto Žilina. Priemerná hustota zaľudnenia v kraji je 101,4 obyv./km² (ŠÚ, SR 2014). Sídlnú štruktúru kraja tvorí 315 sídiel, z ktorých je 296 vidieckych obcí. Jednou z nich je i obec Ľubľa.

Tabuľka 3: Charakteristika vybraných ukazovateľov obce Ľubľa v porovnaní s jej vyššími územnými štruktúrami

	Rozloha V km ²	Počet obyvateľov	Hustota obyvateľov na km ²
Ľubľa	2,6	1 156	444,61
Okres Liptovský Mikuláš	1 341,0	72 552	54,00
Žilinský kraj	6 809,0	690 420	101,40
Slovenská republika	49 035,0	5 418 649	111,00

Zdroj: Obecný úrad Ľubľa 2015, ŠÚ SR 2014

Obec Ľubľa je vidiecka obec strednej veľkosti s potenciálom pre rozvoj bývania, agroturistiky a cykloturistiky. Nachádza sa 15 km západne od okresného mesta Liptovský Mikuláš. Vedľa obce prechádza dôležité cestné spojenie diaľnica D1 spájajúca severné a južné Slovensko. Chotár obce Ľubľa susedí s obcami Liptovské Kľačany, Dúbrava, Gôtovany, Partizánska Ľupča, Vluchy a Malatíny. Kataster obce má rozlohu 1 746 ha. Počtom

obyvateľov sa Ľubľa radí medzi väčšie obce okresu. Vzhľadom na malú rozlohu katastra je hustota osídlenia v obci pomerne vysoká, dvojnásobne prekračuje celoslovenský priemer.

História obce

Najstaršia písomná správa pochádza z roku 1278. V tomto roku daroval kráľ Ladislav IV. Jánovi Galicusovi, majiteľovi Vlách, valónskej národnosti, územný majetok ležiaci medzi Ľubľou a Vlachmi, dovtedy patriaci k Ľubeli. Do tohto roku bolo územie Ľubele výlučným majetkom uhorského kráľa. Kráľ si časť Ľubelských majetkov ponechal aj v 14. a 15. storočí. Patrili ku hradnému panstvu Liptovského hradu. Po zániku Liptovského hradu v roku 1474 bola kráľovská časť Ľubele pričlenená k majetkom hradu Likava. V tomto období sa pre spomínanú časť obce zaužíval názov Kráľovská (Kyrál Ľubele). Na začiatku 16. storočia bolo v Kráľovej Ľubeli 6 sedliackych usadlostí, jedna usadlosť richtára a dve usadlosti slobodníkov (libertínov). Od stredoveku boli oblasti Kľačian, Dúbravy a Ľubele predmetom záujmu bohatých ťažiarov najmä z okolia Banskej Bystrice a Banskej Štiavnice. V tomto období sa v údolí Kľačianky ťažilo najmä zlato. Od konca 16. storočia sa časť Ľubele vo vlastníctve zemanov nazývala Zemianska Ľubľa (Lwbele Nymes, Nyemes Lwbele).

Udalosti v Liptove (hladomor, cholera) na konci 16. storočia a začiatku 17. storočia spôsobili úbytok obyvateľstva v tejto oblasti. V roku 1831 postihla celý Liptov a iné oblasti Uhorska dovtedy nevídaná epidémia cholery. Už pred vypuknutím epidémie v Liptove bolo 15. júla 1831 vydané krajinské nariadenie, ktoré malo zamedziť šírenie cholery. Cholera sa v Liptove prejavila prvýkrát 25. júla 1831 a trvala až do 15. januára 1832. V Ľubeli vtedy zomrelo 81 ľudí. Od polovice 19. storočia v Ľubeli existovala rímsko-katolícka škola. Mená učiteľov v tomto období nie sú známe. V roku 1900 si postavili novú drevenú budovu jednotriednej školy. Prvým učiteľom bol tunajší roľník Adam Bubniak Dipko. Neskôr bola škola trojtriedna a na jej čele stál správca - učiteľ Ambróz Lukáč. Rímsko-katolícka škola v Ľubeli existovala do roku 1945, keď bola pretvorená na Národnú školu. Po vzniku Československej republiky v roku 1918 nasledovali aj v Ľubeli prevratné zmeny. V roku 1923 v obci zorganizovali a zahrli prvé ochotnícke divadelné predstavenie. V roku 1924 sa obidve obce zlúčili do jednej politickej obce s názvom Ľubľa. V roku 1932 vznikol v Ľubeli dobrovoľný hasičský zbor. Ešte pred vypuknutím Slovenského národného povstania odišla štvorčlenná skupina odbojárov pod vedením Petra Kubíka 9. augusta 1944 do partizánskeho tábora pod Prašivú a neskôr sa stali príslušníkmi brigády kapitána Jána Nálepku a 1. československej brigády M. R. Štefánika. Po ústupe partizánskych a vojenských jednotiek do hôr, boli obyvatelia obce v úzkom kontakte s partizánskym oddielom Kirov a štvrtou partizánskou brigádou. Od januára 1945 bolo v Ľubeli umiestnených 74 evakuantov z východného Slovenska. Po tom, čo v marci 1945 partizáni napadli v obci nemeckú hliadku a zastrelili dvoch nemeckých vojakov, nasledovali represálie. Trestná jednotka SS 24. marca 1945 obkľúčila obec. Najprv ju ostreľovala a potom obsadila. Nemeckí vojaci zastrelili 4 ľudí, zapálili 6 domov a 19 hospodárskych budov. Do koncentračných táborov nakoniec odvliekli 31 obyvateľov. Obec bola oslobodená 4. apríla 1945 sovietskou armádou a 1. čs. armádnym zborom.

1.2 Technická infraštruktúra

Technická vybavenosť územia obce Lúbeľa je na uspokojivej úrovni. Dokumentuje ju nasledovná tabuľka:

Tabuľka 4: Technická vybavenosť územia

Plyn	Vodovod	Kanalizácia splašková	ČOV	Vykurovanie	Elektrická energia	Miestny rozhlas
Nie	Áno	Nie	Nie	Uhlie, drevo, el. energia	Áno	Áno
Telefónna ústredňa	Káblová TV	Internet	Pokrytie signálom	Separovaný zber	Kompostovisko	Zberný dvor
Áno	Áno	Áno	Áno	Áno	Nie	Nie

Zdroj: Obecný úrad Lúbeľa, 2015

1.2.1 Dopravný systém

Obec Lúbeľa je napojená na nadradenú komunikačnú sústavu cestou 1. Triedy I/18 súběžnou s diaľnicou D1 na trase Ružomberok - Liptovský Mikuláš, v správe ŽSK. Vzdialenosť diaľnice je len 8 km. Vlastníctvo komunikácií obcou začína vstupom do obce na odbočke z cesty I/18. Hlavný komunikačný systém v obci tvorí vstupná cesta do obce spolu s cca 8 odbočkami situovanými kolmo na túto cestu. Ulice nie sú pomenované, z minulosti je zaužívané len ľudové označenie ulíc. Obcou Lúbeľa prechádza cesta do Liptovských Kľačian a Dúbravy – koncových obcí. Dopravná obslužnosť obce je zabezpečená len napojením na cestu I/18 cez vstup/východ z obce.

Tabuľka 5: Stav dopravnej infraštruktúry

Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobusových zastávok	Vlak	Benzínová pumpa	Dĺžka chodníkov	Parkovacie plochy
4500 m	4	Nie	Nie	400 m	90

Zdroj: Obecný úrad Lúbeľa, 2015

Miestne komunikácie v celkovej dĺžke cca 4,5 km sú vo vlastníctve obce s výnimkou krátkych úsekov, ktoré v rámci aktuálne platnej katastrálnej mapy nezachytávajú reálny stav ich umiestnenia. V budúcnosti je nevyhnutné situáciu upraviť a zaevidovať podľa skutočnosti na miestnom katastrálnom úrade.

Technický stav miestnych komunikácií nie je vyhovujúci v plnom rozsahu. V roku 2006 bola vykonaná jednorazová úprava povrchu ciest. Na najviac poškodených úsekoch bol položený nový koberec. Vysprávky miestnych komunikácií sú realizované každý rok na jar, ale len lokálne. V súčasnosti je najviac poškodená cesta smerom na nový cintorín Lániky, ku novým domom. Je tam zničený asfaltový koberec a cesta je samá jama. V oblasti na Sihoti a Trstica je potrebné vybudovať novú cestu. Technický stav **dopravného značenia v obci** je na dobrej úrovni.

Samostatné cyklistické chodníky v katastrálnom území obce nie sú vybudované. Do obcí Liptovské Kľačany a Dúbrava sa cyklisti dostanú po miestnych asfaltových cestách. Po neupravovaných lesných cestách je možné prejsť na bicykli až do Partizánskej Ľupče. V blízkosti obce je Liptovská cyklomagistrála - náročná trasa vedúca po severnom podhorí Nízkyh Tatier. Začína v Bešeňovej na Oravskej cyklomagistrále, pokračuje cez Liptovský Hrádok a končí na Čiernom Váhu v lokalite Biely Potok. Odtiaľto pokračujú trasy na Poprad alebo smerom do Slovenského raja. Jej dĺžka je 74 km.

Dopravné spojenie

Spojenie obyvateľov obce Ľubelňa s inými obcami a mestami je okrem individuálnej dopravy možné prostredníctvom prímestskej autobusovej dopravy. V obci sa nachádzajú 4 autobusové zastávky. Ich rozmiestnenie z hľadiska dochádzkových vzdialeností je cca 700 m, čo vyhovuje potrebám obce. Prímestské linky zabezpečujú spojenie v oboch smeroch: Liptovský Mikuláš i Ružomberok. Prepravu na uvedených úsekoch zabezpečuje spoločnosť ARRIVA Liorbus, a.s. prostredníctvom Prímestskej autobusovej dopravy Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Denne do obce dochádza 10 spojov z Liptovského Mikuláša. Autobusové spojenie s mestom Ružomberok je problémavejšie, denne dochádzajú do obce 3 spoje.

Najbližšia možnosť využitia železničnej dopravy sa nachádza obci Vluchy vzdialenej 5 km alebo v 15 km vzdialenom meste Liptovský Mikuláš.

Parkoviská v obci

V súčasnosti jediná väčšia odstavňá plocha v obci sa nachádza pred obecným úradom a kultúrnym domom s kapacitou do 20 vozidiel. Ďalšie parkovisko je pri športovom areáli, pri cintoríne, zdravotnom stredisku a pri škole s kapacitou cca 70 miest. V ostatných častiach obce sa na odstavovanie motorových vozidiel využívajú priamo miestne komunikácie či pozemky, spevnené plochy alebo vlastné pozemky a garáže rodinných domov.

1.2.2 Vybavenosť územia

Zásobovanie vodou a kanalizácia

Všetky domácnosti v obci sú napojené na verejný vodovod, ktorý sa pripája na skupinový vodovod v Liptovskom Mikuláši. Najstaršie časti vodovodu boli vybudované v 60 rokoch, kedy sa začalo s jeho výstavbou. Vodný zdroj bol v neďalekej obci Dúbrava ale začiatkom 90-tych rokov sa vyskytol problém s obsahom antimónových častíc v pitnej vode. Z toho dôvodu sa prerobil vodojem a vodovod sa napojil na vodovod Liptovského Mikuláša. Zdroj pitnej vody pre obec Ľubelňa sa teraz nachádza v Demänovej. Vodovod je v správe Liptovskej vodárenskej spoločnosti, a.s., Liptovský Mikuláš.

Obec do toho času nemá vybudovanú kanalizačnú sieť. Odpadové vody sa zhromažďujú do žump a septikov rodinných domov, nové domy si budujú čističky, likvidované sú individuálne vlastními jednotlivých nehnuteľností. Absencia kanalizácie ohrozuje stav povrchových i podzemných vôd, a tým výrazne zhoršuje životné podmienky obyvateľstva. Dažďová voda je odvádzaná prostredníctvom rigolov popri miestnych cestách. Finančné prostriedky na

vybudovanie kanalizačnej siete plánujeme získať z fondov EÚ. Projektová dokumentácia je pripravená, schválené je aj územné rozhodnutie. Veríme, že v aktuálnom programovacom období sa nám podarí získať dostatok finančných prostriedkov na vybudovanie kanalizácie v obci.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Ľubela je plne elektrifikovaná, v obci sa nachádzajú 4 trafostanice. V súčasnosti sú všetky ulice pokryté rozvodmi verejného osvetlenia so 125 osvetľovacími telesami. Systém verejného osvetlenia sa musí postupne rekonštruovať s dôrazom na zníženie energetickej náročnosti osvetlenia. Telefónna ústredňa pre obec sa nachádza priamo v obci na pošte.

V obci je k dispozícii miestny rozhlas. Stará rozhlasová ústredňa, inštalovaná v druhej polovici 20. storočia, je umiestnená v budove obecného úradu. Celkovo je v obci rozmiestnených 120 ampliónov. Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušne na konzolách a stĺpoch pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. V roku 2016 plánujeme miestny rozhlas modernizovať. Bude sa inštalovať nová ústredňa a amplióny spolu s vedením sa budú prekladať na stĺpy elektrického vedenia, nakoľko staré drevené a betónové stĺpy, na ktorých sú amplióny a po ktorých je vedený kábel miestneho rozhlasu, sú vo veľmi zlom stave.

Zásobovanie plynom

Obec Ľubela nie je plynofikovaná. So zavedením plynovej prípojky do obce sa ani do budúcnosti neuvažuje.

Zásobovanie teplom

Súčasný stav zásobovania teplom a prípravou teplej úžitkovej vody (TÚV) je charakterizovaný ako decentralizovaný so spaľovaním elektrickej energie a tuhých palív (uhlie, drevo) v lokálnych spotrebičoch a kotloch na ústredné vykurovanie s prevažujúcou základňou na uhlie. Objekty občianskej vybavenosti sú zásobované teplom z vlastných zdrojov tepla – drevnými peletami, drevnou štiepkou alebo uhlím.

Obec podporuje aj využívanie netradičných zdrojov tepla ako sú tepelné čerpadlá, slnečná energia, biomasa a pod. Náklady na inštaláciu nových technológií, využívajúcich obnoviteľné zdroje energie, sú na Slovensku stále dosť vysoké. Preto budeme realizovať plánované investície do OZE s prostredníctvom eurofondov a podpory štátu, napr. v rámci Programu rozvoja vidieka alebo Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 - 2020.

Komunálny odpad

Obec zabezpečuje odvoz komunálneho odpadu na pravidelnej báze raz za 2 týždne. Každý rodinný dom má svoju vlastnú nádobu. Výška poplatku za odpad je 10,- Eur/osoba/rok. Odpad vyváža súkromná spoločnosť OZO, a.s. Liptovský Mikuláš na riadenú regionálnu skládku komunálneho odpadu v katastri obce Partizánska Ľupča, ktorej vlastníkom je Mondi SCP, a.s. Ružomberok. Je využívaná na skládovanie komunálneho odpadu a inertného odpadu z regiónu Liptov. Vlastník v súčasnosti realizuje 3. etapu výstavby – rozšírenie skládky. Predpokladané množstvo ukladaneho odpadu je 50 000 t/rok, kapacita skládky po realizácii III. etapy bude približne 685 450 m³ a životnosť skládky 13,7 roka.

Obec podporuje i separáciu odpadov. Zberné nádoby na sklo, papier a plasty sa nachádzajú na verejných priestranstvách obce. Zber separovaného odpadu zabezpečujú súkromné spoločnosti podľa potreby. V obci je od roku 2012 umiestnený aj jeden špeciálny kontajner na obnosené šatstvo – spoločnosti Pomocný anjel team - Nižná. Spoločnosť kontajner pravidelne vyprázdňuje a posieľa ďalej na nosenie. Do roku 2012 zbierala textil zmluvná súkromná spoločnosť 1x ročne. Zber ostatných vyradených elektrických a elektronických odpadov a kovov sa uskutočňuje 1 x do roka. Občania sú o zbere informovaní prostredníctvom miestneho rozhlasu a webovej stránky obce. Od roku 2014 je v školskej jedálni umiestnený kontajner na zber kuchynského a reštauračného odpadu. Stavebné odpady obyvatelia ukladajú na skládku v Partizánskej Ľupči. Náklady za uložený stavebný odpad fakturuje skládka obci a obec ich potom prefakturuje obyvateľom, ktorí na skládku svoj odpad umiestnili.

Separované komodity a ich ročné množstvá sú uvedené v tabuľke č. 6. V poslednom riadku tabuľky vidíme, že množstvo vyseparovaných komodít z roka na rok rastie. Je tu uvedené množstvo vyseparovaných komodít bez drobného stavebného odpadu, nakoľko táto komodita skresľuje celkové množstvo komodít vyseparovaných v jednotlivých rokoch.

Vďaka separácii odpadu obec za 6 rokov vyseparovala 591,12 ton, čo je priemerne 98,5 ton vyseparovaných komodít za rok. Tento odpad by inak skončil v zberných nádobách na KO. Pri prepočte na finančné prostriedky, pri cene 25 Eur za uloženie 1 tony odpadu, to je priemerne 2 463 EUR za rok.

Tabuľka 6: **Druh a množstvo vyseparovaných odpadov**

Názov odpadu	Množstvo ton 2009	Množstvo ton 2010	Množstvo ton 2011	Množstvo ton 2012	Množstvo ton 2013	Množstvo ton 2014
Zmesový komunálny odpad	243,15	215,0	250,6	254,7	256,4	307,21
Papier a lepenka	22,6	19,0	20,4	21,6	30,6	52,04
Plasty	8,1	10,0	10,5	11,0	11,0	10,0
Sklo	15,08	27,0	27,0	27,9	31,49	34,9
Kovy		11,5	8,3	7,8	9,5	
Vyradené elektrické a elektronické odpady	0,9	0,6	0,8	0,6	0,85	0,91
Drobný stavebný odpad	76,9	7,0	30,4	32,1		
Textil		2,9	2,6			
Šatstvo				0,75	3,1	2,0
BRO - kuchynský a reštauračný odpad						1,2
Spolu	366,73	293,0	350,6	356,45	342,94	408,46
Celkové množstvo vyseparovaného odpadu v tonách	123,58	78,0	100,0	101,75	86,54	101,25
Vyseparovaný odpad v tonách - bez stavebného odpadu	43,68	76,4	69,6	69,75	86,54	101,25

Zdroj: Obecný úrad Ľubňa, údaje k 1.1.2015

V súčasnosti sa čierne skládky odpadu v obci nenachádzajú. Problém s nimi vyriešil pravidelný odvoz komunálneho odpadu a zavedenie separovaného zberu. Obec má schválené VZN o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi v obci, ktoré sa bude v roku 2016 upravovať. Čistotu v obci pomáhajú udržiavať aj zamestnanci obce v rámci verejno-prospešných prác.

Obec nemá vybudované kompostovisko, väčšina domácností sa vzhľadom na charakter domovej zástavby v obci zbavuje biologického odpadu prostredníctvom vlastného domáceho kompostoviska. V roku 2015 obec vyčlenila priestor na vybudovanie zberného dvora. Príprava podmienok na jeho vybudovanie a projektový zámer je súčasťou plánovaných aktivít v Programovacom období 2016 – 2023.

Tabuľka 7: Porovnanie množstva vyzbieraných základných separovaných komodít

Názov odpadu	Množstvo ton 2009	Množstvo ton 2014	Nárast v %
Papier a lepenka	22,60	52,04	130,3
Plasty	8,10	10,00	23,5
Sklo	15,08	34,90	131,4

Zdroj: Obecný úrad Lubeľa, údaje k 1.1.2015

Pošta, informačné zariadenia, telekomunikácie

Poštové služby v obci sú zabezpečované poštovou prevádzkou umiestnenou v samostatnej budove pri základnej škole. Pošta organizačne prislúcha pod Regionálne poštové centrum Banská Bystrica, riadené Ústredím Slovenskej pošty a.s. Pre odosielanie listových zásielok je pri pošte umiestnená poštová schránka. Rozvoj poštovej prevádzky v obci je v kompetencii spoločnosti Slovenská pošta, a.s.

Na celom území obce je pokrytie všetkých mobilných operátorov zabezpečené v dostatočnej miere. Občania majú v súčasnosti možnosť len individuálneho pripojenia na Internet. Optický kábel nie je inštalovaný. Na obojsmerný prístup k informáciám v smere občan - obec a opačne je zriadená okrem miestneho rozhlasu aj webová stránka obce www.lubela.sk.

1.3 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

Obec Ľubelňa má najmä obytnú funkciu s primeranou občianskou vybavenosťou, športovým vyžitím a rekreáciou. Výrobná funkcia obce je zastúpená farmou Agroracio kde chovajú hovädzí dobytok, firma Farmavet Martin – chov kurčiat brojlerov a Pekáreň MIPEK. Z hľadiska funkčného členenia a organizácie územia, obec pozostáva z jedného obytného okrsku, výrobnéj zóny a jednej zóny rekreácie.

V nasledujúcich tabuľkách je poskytnutý prehľad o existencii základných aj doplnkových zariadení občianskej vybavenosti v obci. Ide o vybavenosť v oblasti technickej infraštruktúry, služieb, sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a športového vyžitia.

Tabuľka 8: Sociálna infraštruktúra v obci

Pošta	Obchod	Pohostinstvo	Penzión s reštauráciou	Kaderníctvo	Podnikateľský subjekt
Áno	2	2	Nie	1	4

Lekár	Lekáreň	Materská škola	Základná škola	CVČ	Knižnica	Kultúrny dom
3	1	1	1	Nie	1	1

Kostol	Dom smútku	Cintorín	Informačné centrum	Miestna TV	Miestny rozhlas	Hasičská zbrojnica
1	1	2	Nie	Nie	Áno	Áno

Telocvičňa	Futbalové ihrisko	Multifunkčné ihrisko	Propagačný materiál	www stránka obce	Verejne prístupný internet	Internetové pripojenie
Áno	Áno	Áno	Nie	Áno	Nie	Áno

Zdroj: Obecný úrad Ľubelňa, 2015

Školstvo

Obec je zriaďovateľom Základnej školy s materskou školou pri ZŠ. ZŠ má právnu subjektivitu a navštevujú ju žiaci z obce Ľubelňa a okolitých obcí Ľubelňa, Dúbrava, Vluchy a Liptovské Kľačany. Škola pre svojich žiakov realizuje rôzne záujmové krúžky a je jedinou inštitúciou stabilne poskytujúcou edukačné služby a priestor pre využitie voľného času. Škola vznikla postupným zánikom a integráciou viacerých škôl do jedného celku, jej areál tvorí komplex 5 budov (dvoch blokov s kmeňovými a špeciálnymi triedami a troch samostatných budov - dielni, telocvične, školskej jedálne - tu je umiestnená aj MŠ). V roku 2005 bola zrekonštruovaná kotolňa školy, zmenila sa palivová základňa z uhlia na drevné pelety. V rokoch 2009 - 2010 bola, vzhľadom na zlý stavebno-technický stav a vysokú energetickú náročnosť školských objektov, vykonaná komplexná rekonštrukcia, v rámci ktorej boli 4 objekty zateplené a boli na nich vymenené okná a vstupné dvere, zrekonštruovali sa sociálne zariadenia a vybudovali sa bezbariérové vstupy do školských budov. Bola vytvorená 1

počítačová učebňa s potrebným vybavením, v 15-tich triedach, z celkového počtu 20, bolo vymenené vnútorné vybavenie, čo vytvorilo podmienky pre implementáciu moderných metód do edukačného procesu a rozšírilo služby školy pre verejnosť. Do budúcnosti je potrebné vykonať ďalšiu modernizáciu priestorov školy – upraviť podlahovú krytinu v učebniach bloku B, vymeniť dvere na kabinetoch v bloku B, ukončiť systém vyhrievania odkvapových žľabov a zrekonštruovať osvetlenie vo všetkých priestoroch školy.

Tabuľka 9: Vývoj počtu žiakov v základnej a materskej škole

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Počet žiakov ZŠ	225	217	201	186	189	192
Počet žiakov MŠ	28	27	29	30	33	34

Zdroj: Základná škola Lúbeľ, november 2015

Kapacita základnej školy je 320 žiakov a materskej školy 35 žiakov. V školskom roku 2015/2016 navštevuje základnú školu 192 žiakov a materskú školu 33 detí. Žiaci študujú v 11 triedach, v siedmom a deviatom ročníku sú po 2 triedy. Školu navštevuje 36 integrovaných žiakov v bežných triedach a pracuje s nimi 1 špeciálny pedagóg s úväzkom 0,87 a 1 špeciálny pedagóg s úväzkom 0,3. Základná škola má pridelené aj 2 úväzky asistenta učiteľa. V základnej škole pracuje 11 krúžkov a 2 oddelenia školského klubu detí. Materská škola otvorila dve triedy. Vyučovanie v základnej škole zabezpečuje 21 pedagogických zamestnancov (vrátane asistentov učiteľa špeciálneho pedagóga a vychovávateľov školského klubu) a 8 nepedagogických pracovníkov (ekonómka, školník, 3 upratovačky, vedúca školskej jedálne, hlavná kuchárka a pomocná kuchárka). V materskej škole sú 4 pedagogickí zamestnanci a 1 nepedagogický zamestnanec. Žiaci majú k dispozícii aj školskú knižnicu, otvorená je každý piatok v čase od 12,30 do 13,30 hod. Knižnica sa využíva aj počas vyučovacieho procesu na hodinách slovenského jazyka - literárna zložka. Základná škola má 9 odborných učební: 2 počítačové, jazykovú a dejepisnú, učebňu výtvarnej výchovy, fyziky, 1 učebňu na chémiu a biológiu, školské dielne a cvičnú kuchyňu.

Popoludní pôsobí v priestoroch základnej školy Súkromná základná umelecká škola z Ružomberka. ZUŠ vyučuje 79 detí materskej aj základnej školy v troch odboroch.

Tabuľka 10: Počet detí navštevujúcich ZUŠ

Odbor	Žiaci základnej školy	Deti materskej školy
Výtvarný	50	6
Tanečný	8	13
Literárno – dramatický	8	0
SPOLU	66	19

Zdroj: Základná škola Lúbeľ, november 2015

Šport a rekreácia

Hlavným priestorom na športové vyžitie v obci je **obecné futbalové ihrisko** s trávnatým povrchom. Je využívané futbalovým klubom Lúbeľ, v ktorom pôsobia 4 skupiny futbalistov rôznych vekových kategórií - mladší a starší žiaci, dorast, seniori, prvá trieda. Pravidelne sa tu konajú športové aj priateľské zápasy, ale i detské hry v rámci kultúrno-spoločenských podujatí.

V zimných mesiacoch členovia DHZ Ľubľa vytvoria na trávnej ploche pri futbalovom ihrisku, pomocou prenosných mantinelov, obecné klzisko. Ľadová plocha je udržiavaná miestnymi aktívnymi obyvateľmi a využívaná na hru ľadového hokeja a korčuľovanie. V posledných rokoch využívaniu tejto plochy neprospieva pomerne teplé či nestále zimné počasie.

V roku 2015 bolo na obecnom pozemku, pri futbalovom areáli z dotácie v programe „Podpora rozvoja športu“ na rok 2015, vybudované **verejné multifunkčné ihrisko**.

Výstavba ihriska dokončila revitalizáciu nevyužitého priestranstva v intraviláne obce, pri obecnom futbalovom ihrisku. Táto plocha bola dlho zarastená a zanedbaná. Vybudovaním viacúčelového ihriska pribudla v obci nová športová plocha na futbal, volejbal a tenis, s možnosťou hrať aj badminton a hádzanú. Ihrisko je možné využívať po celý deň, aj vo večerných hodinách, keďže je vybudované s osvetlením. V dopoludňajších hodinách ho využívajú žiaci základnej školy. Miestnemu futbalovému klubu slúži ako tréningové ihrisko, nakoľko na veľkom ihrisku nemôžu trénovať viac ako 2 skupiny súčasne. V čase prázdnin bude multifunkčná plocha k dispozícii prázdninujúcim deťom a širokej verejnosti. Na Deň detí, iné sviatky a výročné udalosti sa ihrisko využíva na rôzne súťaže a hry.

V areáli materskej školy sa nachádza **detské ihrisko** využívané najmä škôlkarmi. Ostatnej verejnosti nie je ihrisko prístupné. Ďalšie, voľne dostupné, detské ihrisko sa nachádza v športovom areáli pri futbalovom ihrisku.

Obec poskytnutím priestorov telocvične podporuje **pravidelné cvičenie** obyvateľov obce. Pod vedením kvalifikovaných inštruktorov sa podľa záujmu precvičuje raz týždenne joga či zumba. Miestna mládež a muži využívajú na posilňovanie priestory v kultúrnom dome. **Posilňovňa** je vybavená strojmi zakúpenými FIT klubom.

Sociálna starostlivosť a zdravotníctvo

Obec Ľubľa poskytuje sociálne služby zamerané na seniorov aj služby pre rodiny s deťmi. Pre občanov obce, ktorí potrebujú opatrovateľskú službu, zabezpečujú opateru rodinní príslušníci, ktorí sa starajú o svojich blízkych v ich domácom prostredí. Obec je nápomocná prevažne pri umiestňovaní občanov v okolitých Domovoch sociálnych služieb alebo Domovoch dôchodcov.

Najbližšie zariadenia, ktoré ponúkajú sociálne služby:

- Zariadenie pre seniorov KARITA v obci Partizánska Ľupča, s kapacitou 40 miest, poskytuje sociálne služby pre seniorov formou celoročného pobytu. Starostlivosť je poskytovaná v jedno, dvoj a trojlôžkových izbách s vlastným sociálnym zariadením. Službu zabezpečuje 21 pracovníkov. Zariadenie má vlastnú stravovaciu prevádzku.
- Dom dôchodcov Liptovský Mikuláš, Ondrášová.
- Detský domov Liptovský Hrádok
- Detský domov Ružomberok
- n.o. Detský smiech, detský domov Ružomberok
- Detské centrum Slovensko, prvá slovenská spoločnosť pre pomoc deťom v náhradnej starostlivosti, Ružomberok

V súčasnosti sú v zariadení KARITA v Partizánskej Ľupči a Dome dôchodcov v Liptovskom Mikuláši, Ondrášová umiestnení 4 občania z našej obce.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBEĽA

V obci je zdravotné stredisko, kde ordinuje detská lekárka a stomatológ. Nachádza sa tu aj lekárňu. Všeobecná lekárka pre dospelých pre obce Ľubľa, Dúbrava a Kľačany má ordináciu vo vlastnom rodinnom dome.

Najbližšie zariadenia, ktoré ponúkajú zdravotnícke služby:

- Liptovská nemocnica s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu Liptovský Mikuláš
- Nemocnica s poliklinikou Ružomberok
- Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok – Fakultná nemocnica
- SPINN – špičková súkromná klinika v Ružomberku

Dostupnosť obyvateľov obce Ľubľa do týchto zariadení je do 25 km.

V štádiu rozpracovania je Komunitný plán sociálnych služieb obce Ľubľa. V súčasnosti sa tvorí jeho textová časť, ktorá vychádza z názorov obyvateľov obce na sociálne služby získaných v dotazníkovom prieskume. Súčasťou plánu bude aj prehľad sociálnych a súvisiacich služieb v obci a jej okolí.

Správa obce a kultúra

Správu obce, administratívne úkony a služby pre občanov zabezpečuje obecný úrad. Budova úradu je umiestnená v budove kultúrneho domu, v strede obce. Priestory pre chod samosprávy sú dostatočné. V rámci budovy nie je umožnený bezbariérový prístup, čo komplikuje situáciu miestnym obyvateľom najmä vyššieho veku. Budova OU má vysokú energetickú náročnosť, preto plánujeme jej kompletnú rekonštrukciu – výmenu okien a vstupných dverí, zateplenie celej budovy, výmenu elektrických rozvodov, rozvodov tepla a kotolne.

Kultúrny dom má sálu s kapacitou 250 sedadiel, čo postačuje pokryť potreby obce. Sála je stále využívaná na kultúrne a spoločenské podujatia. Každoročne sa tu koná festival ochotníckych divadiel Ľubľafest.

V Ľubeli pôsobí niekoľko záujmových združení, ktoré výrazne obohacujú život v obci.

✓ **Ľubľské ochotnícke divadlo Kolomana Ondreja Urbana**

Vznik divadelného súboru inicioval v roku 1922 miestny obchodník, syn garbiara, Koloman Ondrej Urban, podľa ktorého je súbor pomenovaný. Prvé predstavenie, „Až lipa zakvitne“ od I. G. Orlova, bolo odohrané v júni 1923, v starom kaštieli statkára Floriána Teichnera. Na Veľkú noc roku 1928 sa hralo v drevenej jednotriednej škole a v roku 1933 už divadelníci hrali v murovanej škole na novom javisku. Kostýmy sa požičiavali z divadelnej šatnice v Turčianskom svätom Martine a neskôr od ľudí z Liptovských Sliačov a baču Turka z Nemeckej Ľupče. A postupne pribúdali herci, ktorí pod vedením režisérov pripravili množstvo divadelných hier. V roku 1989 získalo divadlo druhé miesto v Okresnej súťaži za hru, cenu za najlepší herecký výkon a za scénografiu. A toto bolo posledné prihlásenie do okresnej súťaže. Ďalšiu činnosť divadelníci postavili na tom, že sú tu pre diváka, ktorý ocení herecké výkony svojím potleskom a smiechom. Po „prevrate“ sa herci nechali uniesť politikou a v divadle nastalo hluché obdobie. Divadlo pripravilo dve nové hry v roku 1993 a 1995. Potom v roku 1997 prišiel súbor s novým nápadom obnoviť tradíciu pochovávania basy. U divákov to malo veľkú odozvu a pokračovalo každý rok, vždy s inou zápletkou až dodnes. Od roku 2003 súbor každý rok naštuduje jedno predstavenie s premiérou počas vianočných sviatkov. V júli 2009 bol v Ľubeli usporiadaný **1. ročník divadelného festivalu Ľubľafest**. Okrem Ľubľského súboru sa prvého festivalu zúčastnili 4 divadelné súbory z

obcí Častá, Partizánska Ľupča, Dúbrava a divadelníci z Liptovského Mikuláša. Festival sa postupne stal významným regionálnym podujatím a v roku 2015 sa uskutočnil už jeho siedmy ročník. Súbor sa pravidelne zúčastňuje prehliadok ochotníckych divadelných súborov na Slovensku. V roku 2012 súbor oslávil 90. výročie svojho vzniku. Do roku 2015 súbory divadla našťudovali 101 divadelných hier, z toho 84 bolo uvedených do roku 1998. Poslednou je hra „Návšteva mladej dámy“, ktorá mala premiéru 7. júla 2015.

✓ **Obecný stolnotenisový klub Ľubelňa**

Začiatky oficiálnej činnosti stolného tenisu v Ľubeli sa datujú od roku 1978, keď skupina nadšencov na čele s Karolom Zubajom založila pri TJ Partizán Ľubelňa stolnotenisový oddiel. V časoch najväčšieho rozmachu mal stolnotenisový oddiel v majstrovských súťažiach tri družstvá dospelých a jedno družstvo žiakov pri celkovom počte 22 aktívnych hráčov. V roku 2002 sa klub odčlenil od TJ Partizán Ľubelňa a vznikol Obecný stolnotenisový klub Ľubelňa ako občianske združenie s právnou subjektivitou. Klub má v súčasnosti 27 aktívnych hráčov v štyroch družstvách mužov, ktoré účinkujú v majstrovských súťažiach "A" družstvo - 5. liga Liptovskej oblasti, "B" družstvo - 6. liga, "C" družstvo - 1. trieda a "D" družstvo - 2. Trieda všetky v rámci okresu Liptovský Mikuláš. Okrem majstrovských súťaží je klub častým usporiadateľom Majstrovstiev okresu jednotlivcov, Turnaja TOP12 5. ligy a tradičných Majstrovstiev veteránov Liptova. Nezabudnuteľnú športovú, ale najmä spoločenskú atmosféru má domáci Vianočný turnaj o najlepšieho hráča klubu, ktorý pravidelne vyplňa prestávku v majstrovských súťažiach počas vianočných a novoročných sviatkov.

✓ **Obecný futbalový klub- TJ Partizán Ľubelňa**

Futbalový klub Ľubelňa má v súčasnosti 85 členov. Futbalisti sa počas 70 rokov fungovania klubu rozrástli na 4 skupiny rôznych vekových kategórií - mladší a starší žiaci, dorast a seniory.

✓ **Turistický oddiel TuristClub Ľubelňa, občianske združenie**

Vznik TuristClub-u Ľubelňa sa datuje v roku 2006, kedy bola vykonaná registrácia stanov na Ministerstve vnútra SR. Klub ako organizovaná skupina nadšencov fungoval aj predtým. Dnes má približne 20 stálych členov, pre ktorých ročne v priemere usporiada okolo 21 rôznych turistických výstupov a výletov na Slovensku i v zahraničí. Je to otvorená organizácia, ktorá vytvára podmienky na uspokojenie záujmov svojich členov, ale aj ostatnej verejnosti, detí a mládeže, najmä v oblasti turistiky. Zároveň vedie svojich členov k dodržiavaniu zásad ochrany prírody a ku starostlivosti o životné prostredie.

✓ **Dobrovoľný hasičský zbor Ľubelňa**

Dobrovoľný hasičský zbor (DHZ) patrí medzi najstaršie organizované spolky v obci. V súčasnosti združuje približne 25 členov. Jeho aktivity sa okrem záchrannej činnosti B-kategórie zameriavajú aj na športovo-spoločenskú činnosť. Obec Ľubelňa nemá hasičskú zbrojnicu. Stará budova padla za obeť výstavbe miestnej cesty. V septembri 2015 dostal hasičský zbor nové auto, ktoré je umiestnené v garážach drobnej prevádzky. Najbližšia profesionálna zásahová jednotka slúži v Liptovskom Mikuláši.

✓ **Miestny spolok Slovenského Červeného kríža v Ľubeli**

Organizácia vznikla 25. februára 1956, kedy združovala okolo 160 členov. Dnes je aktívnych cca 100 členov. Poslaním spolku je získavanie dobrovoľných darcov krvi. Od zavedenia evidencie darcov v roku 1991 do roku 2015 evidujeme 145 darcov. Každoročne daruje krv za našu organizáciu od 23 do 30 darcov, sú medzi nimi aj prvodarcovia. Spolok eviduje 2 nositeľov zlatej Jánskeho plakety za 30 a 40 odberov, 15 nositeľov striebornej Jánskeho

plakety za 20 odberov a 35 nositeľov bronzovej Jánskeho plakety za 10 odberov. Veľmi dobrá je spolupráca so ZŠ s MŠ Lúbeľa pri výchove mladých zdravotníkov v zdravotníckych krúžkoch a skupinách. Organizujú aj zdravotnícke prednášky na aktuálne zdravotnícke témy a otázky správnej životosprávy a prevencie.

✓ **Únia žien Slovenska v Lúbeľi**

Občianske združenie Únia žien Slovenska je nezávislá mimovládna organizácia s celoslovenskou pôsobnosťou. Je nástupníckou organizáciou Slovenského zväzu žien a do novembra roku 1997 pôsobila pod názvom Demokratická únia žien Slovenska. Jej hlavným poslaním je snaha o tvorbu a zabezpečenie priestoru pre všestranný osobnostný, vzdelanostný a kultúrny rozvoj ženy a priestoru pre jej plnohodnotnú sebarealizáciu v rodinnom, ekonomickom, politickom a spoločenskom živote. Únia žien organizuje viacero podujatí a aktivít, najmä spoločenského charakteru, ako napr. vianočné trhy, Fašiangová bursa, oslavy Dňa matiek, MDD, súťaže vo varení gulášu a pečení zákuskov a pod. V súčasnosti združuje 80 členiek z obce Lúbeľa.

✓ **Jednota dôchodcov v Lúbeľi**

Organizácia Jednota dôchodcov v Lúbeľi bola založená 26.01.1999, v tomto období mala 32 členov. Pre svojich členov pripravuje výlety, zdravotné prednášky a posedenia. Dôchodcovia pomáhajú pri skrášľovaní obce, na výročných schôdzach blahoželajú jubilantom a ďakujú dlhodobým členom za ich obetavú prácu. V roku 2015 založili tanečnú skupinu, ktorá vystupuje na obecných podujatiach. Už dlhé roky spolupracujú so záhradkármi - každoročne sa zúčastňujú zberu ríbezlí. Na oplátku sú pozývaní na guláš organizovaný SZZ. V súčasnosti má jednota dôchodcov 48 členov.

✓ **Miestna organizácia Slovenského zväzu záhradkárov**

Organizácia vznikla v roku 1964. V prvých rokoch bola jej dobrovoľná činnosť zameraná na chemické ošetrovanie ovocných stromov, ktoré mali obyvatelia Lúbele vysadené pred svojimi domami. Záhradkári sa venovali nákupu ovocných stromčiekov a kríkov i poradenstvu pri pestovaní. Každoročne organizovali súťaž o najkrajšiu predzáhradku. V druhej polovici osemdesiatich rokov sa záhradkári venovali výkupu ovocia. Od deväťdesiatych rokov až dodnes dochádza k útlmu záujmu o záhradkárenie, čo sa odráža aj na znižovaní členskej základne. V súčasnosti má miestna organizácia 28 členov. Záhradkári majú vo vlastníctve ovocnú záhradu o výmere 1,2 hektára, kde sa starajú o ovocné stromy a kríky. S úrodou im pomáhajú členovia Jednoty dôchodcov a deti, ktoré zaúčajú do záhradkárenia.

✓ **Miestna organizácia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov**

Organizácia združuje okolo 20 členov, občanov SR a účastníkov boja za národné oslobodenie a proti fašizmu, za demokraciu a sociálnu spravodlivosť, ktorí sa schádzajú jedenkrát ročne na výročnej schôdzi. Je to otvorená organizácia, ktorá presadzuje demokratický a humaný odkaz národnooslobodzovacieho boja začatého štúrovcami, ktorý vyvrcholil Slovenským národným povstaním.

Knižnica

V súčasnosti knižnica funguje na poschodí kultúrneho domu. Obec na prevádzku knižnice zamestnáva 1 osobu v rámci dohody o vykonaní práce na 4 hodiny týždenne. Knižnica je otvorená raz týždenne podľa rozpisu zverejneného na jej vstupných dverách. K 30.11.2015 má knižný fond 5 746 knižničných jednotiek a zaregistrovaných 40 stálych čitateľov.

Cirkevné objekty a kultúrne pamiatky

V katastri obce sú 2 cintoríny starý, ktorý patrí Rímsko-katolíckej cirkvi a nový - obecný. V súčasnosti prebiehajú rokovania medzi obcou a vlastníkom starého cintorína o jeho prenájme, nakoľko cintorín potrebuje pravidelnú starostlivosť. Cintoríny sú umiestnené na opačných krajoch obce v Kráľovskom a Zemianskom katastri, ich rozloha je 1,3 ha. Na cintorínoch je zatiaľ postačujúca kapacita hrobových miest, postupne sa začínajú využívať už opustené hrobové miesta. Do roku 2023 plánujeme nový cintorín rozšíriť a vybudovať tam priestor pre urny - stenu, alebo malé urnové hroby.

Dom smútku s cintorínom sa nachádza v intraviláne obce pri novom obecnom cintoríne. Je to prízemná jednopodlažná budova, so sociálnymi zariadeniami a priestormi pre spevokol aj hrobára. Dom smútku bol vybudovaný v roku 1996 s kapacitou 80 osôb. V roku 2015 bola zrekonštruovaná strecha.

Kostol ani farský úrad sa v našej obci nenachádza. Obec je filiálkou farnosti Liptovské Kľačany, do ktorej patria obce Ľubľa, Dúbrava a Liptovské Kľačany. Bohoslužby v obci Ľubľa sú slúžené v kaplnke každú nedeľu o 8,00 hod. a v utorok a v piatok o 17,00 hod.

Kultúrne pamiatky sa v obci nenachádzajú. Medzi obecné pamiatky radíme kaplnku za dedinou a obecnú zvonicu. Medzi obecné pamiatky radíme aj 2 historické kúrie, ktoré sú ale v súkromnom vlastníctve a značne zdevastované.

Demografia

Úroveň sociálneho rozvoja charakterizuje viacero ukazovateľov, medzi ktoré patrí aj demografická situácia a zloženie obyvateľstva. Pre demografický vývoj je vo všeobecnosti charakteristický znižujúci sa prirodzený prírastok obyvateľstva a starnutie populácie. Obec Ľubľa má k 1.11.2015 1156 obyvateľov, z toho 556 mužov, 600 žien. Z celkového počtu obyvateľov má obec 156 detí.

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva Poluvsia sa v závislosti od pohlavia výrazne nelíši, muži i ženy majú približne rovnaké percentuálne zastúpenie vo všetkých kategóriách vzdelanosti.

Z hľadiska národnostného zloženia je obec Ľubľa pomerne homogénna, s prevládajúcim obyvateľstvom slovenskej národnosti.

Obyvatelia obce sú prevažne rímskokatolíckeho vyznania, až 82 %. Okrem rímskokatolíckej cirkvi je v obci zastúpená aj evanjelická cirkev 10 %, obyvateľov bez vyznania je 8 %.

Tabuľka 11: Počet a veková štruktúra obyvateľov

Počet trvalo bývajúcich obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľstva		
Muži	Ženy	Celkom	Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek
556	600	1156	187	714	255
48 %	52 %	100 %	16,2 %	61,8 %	22 %

Zdroj: Obecný úrad Ľubľa, údaje k 1.11.2015

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBEĽA

Vekové zloženie obyvateľstva určuje potenciálny rozvoj daného územia. Väčší počet obyvateľov v produktívnom veku zaručuje pozitívnejší ekonomický vývoj. Vidiecke regióny sú príznačne starnutím populácie viac než ostatné a tento trend nie je možné zastaviť. Počet obyvateľov predproduktívneho a produktívneho veku neustále klesá. Tento trend je spojený s celkovým poklesom stavu obyvateľstva v obci a s poklesom počtu novonarodených detí. V obci však nedochádza k výraznému nárastu skupiny osôb v poproduktívnom veku a počet obyvateľov v produktívnom veku klesá iba mierne.

$$\text{Index vitality} = \frac{\text{Počet obyvateľov v predproduktívnom veku}}{\text{Počet obyvateľov v poproduktívnom veku}} \times 100 = 187/255 \times 100 = 73,33$$

Tabuľka 12: Vývoj počtu obyvateľov

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet obyvateľov	1159	1147	1149	1160	1161	1155	1158	1156

Zdroj: Obecny úrad Ľubľa, údaje k 31.10.2015

Počet obyvateľov v obci Ľubľa je za sledované obdobie od roku 2008 na rovnakej úrovni. V roku 2012 dosiahol počet obyvateľov najvyššiu hodnotu počas celého sledovaného obdobia, 1161. V ďalších rokoch začal počet obyvateľov v obci opäť mierne klesať. V roku 2015 mala Ľubľa 1156 obyvateľov.

Tabuľka 13: Pohyb obyvateľstva

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet narodených	10	13	10	10	12	6	13	9
Počet zomretých	10	12	7	9	11	13	10	15
Prirodzený prírastok	0	+1	+3	+1	+1	-7	+3	-6

Zdroj: Obecny úrad Ľubľa, údaje k 31.10.2015

Prirodzený pohyb predstavuje rozdiel medzi narodenými a zomretými. V Ľubeli až do roku 2013 prevažujú narodení nad zomretými, čiže sa jedná o prirodzený prírastok v obci. V roku 2009 a 2014 bol zaznamenaný najvyšší počet narodených, až 13 osôb, pri 12 a 10 zomretých, takže celkový prírastok bol nízky. V roku 2013 a 2015 nastal prirodzený úbytok obyvateľov, až o 7 a 6 osôb. Pozitívom je, že počet rokov, kedy bol v obci za sledované obdobie zaznamenaný prirodzený úbytok, je menší ako počet rokov, kedy bol evidovaný prirodzený prírastok. V roku 2008 bol prirodzený prírastok rovný nule, keďže počet narodených bol rovný počtu zomretých.

Tabuľka 14: Migračný pohyb obyvateľstva

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet prisťahovaných	32	10	17	19	14	11	23	22
Počet odsťahovaných	15	23	18	9	14	10	23	18
Migračné saldo	+17	-13	-1	+10	0	+1	0	+4

Zdroj: Obecny úrad Ľubľa, údaje k 31.10.2015

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE ĽUBEĽA

Migračný pohyb je výsledkom rozdielu vystaňovaných a pristaňovaných. Obec Ľubel'a zaznamenala v prvých dvoch sledovaných rokoch, 2001 a 2002, migračný úbytok. V roku 2012 a 2014 bol počet vystaňovaných a pristaňovaných rovný a ukazovateľ dosahoval nulovú hodnotu. Najvyššia hodnota bola v roku 2008 a 2010, kedy migračné saldo dosahovalo hodnotu 17 a 10. Len v rokoch 2009 a 2010 vykazovalo migračné saldo záporné hodnoty, pričom v roku 2009 bola zaznamenaná najnižšia hodnota ukazovateľa za celé sledované obdobie, -13 obyvateľov. Pozitívom je, že prevažujú roky, kedy bolo migračné saldo kladné.

Tabuľka 15: Vývoj celkového prírastku obyvateľov

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prirodzený prírastok	0	+1	+3	+1	+1	-7	+3	-6
Migračné saldo	+17	-13	-1	+10	0	+1	0	+4
Celkový prírastok	17	-12	2	11	1	-6	3	-2

Zdroj: Obecny úrad Ľubel'a, údaje k 31.10.2015

Z údajov prirodzeného prírastku a migračného salda možno určiť celkový prírastok. Obec Ľubel'a zaznamenáva obdobia, kedy je v celkovom úbytku obyvateľstva s obdobiami, kedy je celkový prírastok v kladných hodnotách. Najvyšší celkový úbytok bol zaznamenaný v roku 2009, až - 12 obyvateľov.

Nezamestnanosť

Okres Liptovský Mikuláš vykazuje dlhodobu, v rámci Žilinského samosprávneho kraja, priemernú mieru nezamestnanosti voči ostatným okresom. V roku 2014 mal evidovanú nezamestnanosť na úrovni 12,04 % a Žilinský kraj 10,91 %. Obec Ľubel'a zaznamenala v tom istom roku mieru evidovanej nezamestnanosti 9,4 %, čo predstavuje 67 obyvateľov. Najnižšia miera evidovanej nezamestnanosti bola v Ľubeli v roku 2008, iba 5 %, čo bolo 36 obyvateľov. Naopak, najvyššia nezamestnanosť, bola evidovaná v roku 2012, 12,3 %, čo je nižšie ako celoslovenský priemer (14,44 %). Opätovné znižovanie nezamestnanosti, od roku 2013 má pozitívny vplyv na rozvoj obce do budúcnosti.

Tabuľka 16: Nezamestnanosť

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	11/2015
Počet nezamestnaných	36	79	75	77	88	78	67	58
Prírastok / úbytok	-	+43	+39	+41	+52	+42	+31	+22
Počet nezamestnaných žien	19	42	40	35	35	29	23	20
Miera nezamestnanosti v obci	5,0	11,1	10,5	10,8	12,3	10,9	9,4	8,1
Miera nezamestnanosti v okrese Liptovský Mikuláš	6,51	11,07	11,18	12,67	13,92	13,84	12,04	9,65
Miera nezamestnanosti v Žilinskom kraji	6,2	10,89	10,86	11,91	12,79	12,51	10,91	8,92

Zdroj: ÚPSVaR Žilina, údaje k 31.10.2015

Vývoj nezamestnanosti je možné rozdeliť do dvoch časových úsekov. Do roku 2008 nezamestnanosť klesala. Súviselo to s celkovou úrovňou hospodárstva v Európe, na ktorej vnútorný trh vstúpila v roku 2004 aj Slovenská republika. Príchod zahraničných investorov, štrukturálne reformy v krajine a ambícia vstúpiť v čo najskoršom termíne do eurozóny tomuto

vývoju napomáhali. Príchod hospodárskej krízy, v druhej polovici roku 2008, sa prudko prejavil na náraste nezamestnanosti už v roku 2009. Nezamestnaní občania, ktorí sa dostali do evidencie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, prišli o prácu nielen v SR, ale aj v zahraničí – hlavne v Českej republike a Írsku. Značná časť nezamestnaných boli aj bývalí SZČO, ktorí boli nútení svoje podnikanie z dôvodu pretrvávajúcej krízy ukončiť.

Hoci sa trend nárastu miery celkovej evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike (vypočítanej ako pomer disponibilných evidovaných uchádzačov o zamestnanie z ekonomicky aktívneho obyvateľstva) v nasledujúcich rokoch postupne utlmil, v obci Ľubelňa k jej postupnému poklesu nedošlo. Nezamestnanosť v rokoch 2011 až 2013 postupne stúpala a ani v roku 2015 neklesla na úroveň roku 2008, čo bolo pred začiatkom krízy v slovenskom hospodárstve. Možno to zdôvodniť stále relatívne krehkým stavu európskej aj slovenskej ekonomiky, sprevádzanému oveľa konzervatívnejším prístupom zamestnávateľov k vytváraniu pracovných miest, než tomu bolo pred krízou. Pozitívom je, že nezamestnanosť v Ľubeli bola po celý čas sledovaného obdobia nižšia ako nezamestnanosť v Liptovskom Mikuláši aj ako nezamestnanosť v okrese Žilina.

Obec sa snaží znižovať obecnú mieru nezamestnanosti zamestnávaním dlhodobo nezamestnaných občanov v rámci verejno-prospešných prác na menšie obecné služby (údržba cintorína, verejných priestranstiev, čistenie miestnych ciest a pod.). Na túto činnosť využíva obec finančné prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a štátneho rozpočtu v rámci národných projektov. Do budúcnosti predpokladáme znižovanie miery nezamestnanosti, nakoľko na Slovensku sa postupne vytvárajú nové pracovné miesta, čo bude mať dopad aj na mieru nezamestnanosti v okrese Liptovský Mikuláš.

Bytový fond

V obci Ľubelňa obyvatelia obývajú predovšetkým rodinné domy. Podľa sčítania v roku 2015 sa v Ľubeli nachádza 507 obývaných bytov. Väčšina bytov je vybavená kúpeľnou, toaletou a tečúcou vodou. Na území obce sa nachádzajú tri bytové domy, každý so šiestimi bytovými jednotkami. Jeden bytový dom bol postavený v 70-tych rokoch v školskom areáli. Dva bytové domy sú situované na konci obce smerom do Liptovských Kľačian, sú to bývalé bytovky ŠM Ľubelňa. Z pohľadu vlastníckej štruktúry sú obydli v súkromnom vlastníctve. Ďalšiu výstavbu obmedzujú najmä neusporiadané a zložité vlastnícke vzťahy v obci.

Obec plánuje výstavbu nájomných bytov. Obecné zastupiteľstvo schválilo dňa 30.7.2015, Uznesením č. 31/2015, návrh procesu a realizácie výstavby nájomných bytov v obci.

Tabuľka 17: Byty podľa druhu budovy a podľa obdobia výstavby

Obdobie výstavby	Rodinné Domy	Bytové jednotky	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Do roku 2000	462	18	30	510
1991 - 2000	21	0	0	21
2001 - 2009	15	0	0	15
2010 - 2015	9	0	0	9
Spolu	507	18	30	555
%	91,4 %	3,2 %	5,4 %	100 %

Zdroj: Obecný úrad Ľubelňa, údaje k 1.1.2015

1.4 Hospodárstvo

Hospodársku základňu v obci tvoria poľnohospodárstvo a lesníctvo, výroba a služby. Do okresu Liptovský Mikuláš zasahuje Tatranský národný park (TANAP) a Národný park Nízke Tatry (NAPANT). Pohorie Nízkyh Tatier je priestorovo najrozsiahlejšie jadrové pohorie, ktoré sa pripája k Liptovskej kotline.

Prírodný potenciál krajiny, klimatické podmienky a zloženie pôdy nedávajú v tejto lokalite veľa možností na rozvoj poľnohospodárskej výroby. V minulosti boli v obci a jej okolí pozemky obrábané. Pestovali sa obilniny, zemiaky a kukurica ako krmovina. V súčasnosti môžeme za poľnohospodárstvo považovať už len súkromné pestovanie plodín v záhradách a na poliach. Dlhú tradíciu v obci má chov domácich zvierat, najmä hydiny.

Lesy zaberajú z katastrálneho územia Ľubelňa cca tri štvrtiny. Vyskytuje sa tu celá škála drevín ako smrek, jedľa, borovica, smrekovec, kosodrevina, buk, javor, breza, lipa, jaseň, jarabina a pod. V súčasnosti sú lesy sčasti vo vlastníctve Štátnych lesov, š.p. Časť obhospodaruje Pozemkové spoločenstvo bývalých urbárikov a časť bola odovzdaná do súkromného vlastníctva - dedičom bývalých majiteľov, ktorým boli lesy po roku 1945 skonfiškované v prospech štátu a v roku 1994 vrátené.

V lesnom komplexe od obce po hlavný hrebeň Nízkyh Tatier je hojnosť zveri – jelenia, srnčia, diviacia, medveď, vlk, rys, divá mačka, jazvec, líška a menej tetrovov, hlucháňov, hôlniakov a ďalších druhov drobnej zveri a vtákov. Na hlavnom hrebene sa občas objavujú kamzíky migrujúce za pastvou. Na území NAPANT-u sa nachádza okrem bežných druhov aj 29 chránených druhov bezstavovcov, 145 chránených druhov stavovcov (z toho 98 druhov vtákov), 145 chránených druhov rastlín, 10 ohrozených druhov, 54 veľmi zraniteľných druhov, 19 západokarpatských endemitov, 4 západokarpatské paleoendemity, 9 karpatských endemitov a 18 karpatských subendemitov.

Poľnohospodárska pôda sa člení na:

- ♦ *ornú pôdu* - pozemky, na ktorých sa pestujú obilniny, okopaniny, krmoviny, záhradné plodiny,
- ♦ *záhrady* - pre vlastnú potrebu - zelenina, kvety, ovocné dreviny,
- ♦ *trvalé trávne porasty* - plochy určené na kosenie a spásanie dobytkom.

Tabuľka 18: Priestorová druhová diferenciácia pôdy v katastri obce Ľubelňa

Celková výmera obce	Poľnohosp. pôdny fond spolu	Lesné pozemky	Vodné plochy	Zastavané plochy	Ostatné plochy
ha					
1 746	809	831	5	68	32

Zdroj: Obecný úrad Ľubelňa, údaje k 1.1.2015

Rastlinná výroba

Charakteristickým znakom územia Liptova je pestrosť flóry a usporiadanie rastlinstva do niekoľkých výškových vegetačných stupňov. Oblasť polí a lúk, tzv. podhorský vegetačný

stupeň sa nachádza v nadmorskej výške 400 až 800 m. Vo vyšších polohách podhorský stupeň strieda bukový a najmä smrekový stupeň. Kosodrevinový vegetačný stupeň siaha do nadmorskej výšky 1 800 až 1 850 m. Nad ním sa nachádza subalpínsky a alpínsky vegetačný stupeň. V extrémnych podmienkach alpínskych lúk rastie asi 300 druhov drobných odolných rastlín. Floristicky najbohatšie sú alpínske lúky na vápencoch Západných Tatier. Na začiatku jari kvitne napríklad poniklec slovenský, neskôr prvosienka holá a horec Clusiov. Z letných druhov sa za najkrajšie považuje ľalia zlatohlavá, astra alpínska a plesnivec alpínsky. Na jeseň rozkvitá cyklámen európsky a najcharakteristickejší jesenný kvet – jesienka obyčajná. V oblasti Liptova sa nachádzajú dubovo-hrabové lesy lipové, jedľové a jedľovo – smrekové lesy.

Živočíšna výroba

Dlhú tradíciu v obci má chov domácich zvierat, najmä hydiny. Výborné podmienky pre jej rozvoj v obci potvrdzovala i existencia štátneho majetku, kde sa choval hovädzí dobytok. ŠM bol založený v 50-tych rokoch minulého storočia, jeho vzniku predchádzalo vytvorenie jednotného roľníckeho družstva. V okolí areálu sa rozkladá pomerne veľká plocha pasienkov, kde sa pestovali obilniny, zemiaky a kukurica. Podnik v súčasnosti nesie názov Agro-Racio, s.r.o.

Výroba a služby

V obci pôsobí viacero podnikateľských subjektov. Vzhľadom na veľkosť a polohu obce sa v súčasnosti jedná len o malých podnikateľov a živnostníkov venujúcich sa rôznym činnostiam. Ku koncu roka 2014 bolo so sídlom v obci evidovaných 23 organizácií, z toho 16 spoločností s ručením obmedzeným a 7 spoločností podnikajúcich na základe živnostenského oprávnenia.

Poskytovatelia služieb v obci :

- Predajne potravín – COOP Jednota, CBA VEREX
- Kaderníctvo
- Pekárenská výroba – MIPEK s.r.o.
- Poľnohospodárska výroba – Agro-Racio, s.r.o.
- Autoservis Krajčí,
- Ján Gejdoš, zemné práce,
- Kaderníctvo Lucka,
- UNI SERVIS Jozef Urban, prenájom vysokozdvížných vozíkov a plošín,
- Dopstav Gejdoš, zemné práce a plošiny,
- Športbar,
- Hostinec u Urbanov.

Najväčším zamestnávateľom je Obec Lúbeľa, ktorá v súčasnosti zamestnáva v rámci trvalého pracovného pomeru 45 osôb. Ide o 5 zamestnancov obecného úradu, 35 zamestnancov základnej školy a školskej jedálne a 5 zamestnancov materskej školy. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci malých obecných služieb. V priemere sú to 4 osoby ročne. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev. Väčšina obyvateľov obce

dochádza za prácou do okolitých miest, predovšetkým do Liptovského Mikuláša a Ružomberka.

Cestovný ruch

Okres Liptovský Mikuláš obklopujú najväčšie hory na Slovensku: Vysoké Tatry, Západné Tatry a Chočské vrchy na severe, Nízke Tatry na juhu a Popradská kotlina na východe. Nachádza sa tu známa priehrada Liptovská Mara. Okrem lyžovania a turistiky ponúka tento región aj menej tradičné športy ako paragliding, rafting, jazdu na koni, vyhladkové lety, horolezectvo, cyklistiku, poľovníctvo, rybárstvo. Známe sú aquaparky Bešeňová a Liptovský Mikuláš. V zimnej sezóne sú vyhľadávanými zimnými strediskami Demänovská dolina, Jasná, Chopok, Bocká dolina, Jánska dolina, ale i Malinô brdo v okrese Ružomberok. Na Liptove sa nachádzajú 3 sprístupnené najkrajšie jaskyne na území Slovenska. Počas celého roka je možné navštíviť ďalšie zaujímavé oblasti ako Prosiecka, Kvačianska a Žiarska dolina. Najcennejšie prírodné hodnoty sú chránené v Tatranskom národnom parku a Národnom parku Nízke Tatry. Pešia turistika a cykloturistika v lete, ako aj zjazdové a bežecké lyžovanie v zime patria k najčastejším motívom návštevy regiónu. Z múzeí sú to Liptovské múzeum v Ružomberku s Múzeom Liptovskej dediny v Prybiline a roľníckym domom vo Vlkolínci. Objekt NKP Čierny orol v Liptovskom Mikuláši, ktorý propaguje poľovníctvo, rybárstvo a ľudovú kultúru v regióne. Mestské múzeum Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši spravuje aj objekt Synagógy vo vlastníctve židovskej náboženskej obce. Ministerstvo životného prostredia SR je zriaďovateľom Slovenského múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v Liptovskom Mikuláši. Ďalej je to archeologické múzeum v prírode Liptovská Mara-Havránok, Národopisné múzeum – ovčiarske múzeum v Liptovskom Hrádku, Maša v Liptovskom Hrádku a Banický dom – Vyšná Boca, kde sú umiestnené expozície baníctva. Návštevníci obce Ľubel'a majú možnosť navštíviť aj Galériu Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši s pobočkami 1. Galéria Petra Michala Bohúňa Liptovský Mikuláš, 2. Galéria Jána Halu Važec a 3. Centrum Kolomana Sokola Liptovský Mikuláš.

Okolie obce ponúka možnosti pre náročných, ale aj tých menej zdatných turistov. Okrem pešej turistiky je možné sledovať krásy územia zo sedla horského, krosového a trekového bicykla alebo z konského sedla. Možno konštatovať, že vzhľadom na polohu obce v blízkosti mnohých rekreačných stredísk má Ľubel'a značný potenciál rozvoja rôznych foriem vidieckej turistiky a agroturistiky. Tento potenciál zatiaľ nie je využitý.

Životné prostredie

Všetky odvetvia hospodárstva majú okrem sociálno-ekonomického významu výrazne negatívny vplyv na stav životného prostredia v celom regióne. Ochrana životného prostredia sa v podmienkach Slovenskej republiky zabezpečuje prostredníctvom zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny. Zákon legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Zároveň vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Obec Ľubel'a (katastrálne územie Kráľovská Ľubel'a, katastrálne územie Zemianska Ľubel'a), resp. ich časť, čiastočne spadá do ochranného pásma NP Nízke Tatry (2. stupeň ochrany), čo

znamená, že pri výrube stromov musí informovať Správu Národného parku Nízke Tatry a postupovať pri výrube v zmysle ustanovení podľa §13 a §46 zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Časť územia obce Lubeľa, ktorá sa nachádza mimo ochranného pásma NP Nízke Tatry, spadá do prvého stupňa ochrany (voľná krajina), kde sa uplatňujú ustanovenia o všeobecnej ochrane prírody a krajiny podľa druhej časti uvedeného zákona. Toto územie zároveň spadá do kompetencie Správy Tatranského národného parku. Územia NATURA2000 (územie európskeho významu, chránené vtáčie územie) nezasahuje.

Ochrana vôd

Územím obce preteká potok Kľačianka prameniaca v Liptovských Kľačanoch. Na potoku boli v minulosti realizované opatrenia, ktoré zabránili príležitostným povodňam vytvárajúcim škody na majetku obce a jej obyvateľov. Najdôležitejším opatrením bolo rozšírenie koryta potoka na vybraných záťažových úsekoch. Medzi ďalšie preventívne opatrenia patrí každoročné čistenie koryta potoka.

V roku 2016 chceme realizovať projektový zámer odvodnenia územia v časti Hôrka, kde dochádza čoraz častejšie ku ohrozovaniu nehnuteľností pri topiacom sa snehu a dlhotrvajúcich prívalových dažďoch. V tejto lokalite sa nachádza 15 rodinných domov so záhradami, ktoré sú zaťažované dažďovými vodami z priľahlých svahovitých pasienkov a lúk. Niekoľkokrát do roka sa voda zo svahu valí cez záhrady a dvory domov dole na cestu a potom do potoka Kľačianka. Hrozí zosuv svahu a miestnej komunikácie na rodinné domy a následne celého svahu do obce. Ohrozená je aj asfaltová cesta II. triedy do obce Liptovské Kľačany. Súčasný systém odvádzania vôd terénou priehlbňou a malým potrubím v jednej zo záhrad nemá dostatočný efekt. Projektová dokumentácia na odvodňovacie zariadenie, ktoré by odstránilo tento nežiaduci stav, je už spracovaná. Dažďové vody stekajúce zo svahovitého územia smerom k záhradám budú zachytené do horského vpustu, z ktorého bude vedené kanalizačné potrubie cez jednu záhradu, popod asfaltovú miestnu komunikáciu a terénom k vyústeniu do potoka Kľačianka.

1.5 Majetok a hospodárenie obce

Obec Ľubľa vlastní pozemky a niekoľko obecných budov a priestorov - kultúrny dom, zdravotné stredisko, dom smútku, areál škôl (základnú školu s materskou školou, telocvičňu, budovu dielni a školskú jedáleň), futbalový areál s ihriskom a viacúčelovým objektom a multifunkčné ihrisko. Katastrálne územie obce Ľubľa sa skladá z dvoch častí – kataster Kráľovská Ľubľa a kataster Zemianska Ľubľa.

Ako vidieť z nižšie uvedenej tabuľky v roku 2013 stúpila hodnota **majetku** obce, čo svedčí o postupnom rozvoji jej územia.

Tabuľka 19: **Stav majetku obce v EUR**

	2010	2011	2012	2013	2014
Hodnota majetku	272 100	251 285,66	251 285,66	840 893,55	840 893,55

Zdroj: Obecný úrad Ľubľa, 2015

V súlade s § 9 Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, v platnom znení a § 4 Zákona č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, je rozpočet obce základom finančného hospodárenia v príslušnom rozpočtovom roku, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcie obce v príslušnom rozpočtovom roku.

Rozpočet musí zabezpečovať súlad príjmov a výdavkov, zodpovedné a zodpovedajúce nakladanie s verejnými prostriedkami. Stanovená štruktúra príjmov a výdavkov vytvára podmienky pre získavanie príjmov a používanie prostriedkov v súlade so zákonom.

Obecná samospráva môže ovplyvniť svoj ekonomický rozvoj viacerými spôsobmi:

- ✓ finančnými zdrojmi, ktorými disponuje v príjmovej časti rozpočtu,
- ✓ majetkom, ktorým disponuje a ktorý používa na zabezpečenie výkonu obecnej samosprávy,
- ✓ získaním finančných zdrojov z grantov, z fondov Európskej únie, zo štátneho rozpočtu a sponzorských príspevkov
- ✓ vytváraním podmienok pre rozvoj podnikania v obci, budovaním technickej infraštruktúry, využívaním regulačných, ekonomických a iných nástrojov,
- ✓ koordinačnou činnosťou, ktorou môže usmerňovať a ovplyvňovať podnikateľské aktivity podnikateľských subjektov.

Štruktúru **príjmov** obce tvoria: daňové príjmy a nedaňové príjmy. Medzi nedaňové príjmy sa radia dotácie a minimálny príjem obce plyní aj z využívania obecného majetku (napr. prenájom kultúrneho domu). Stále príjmy rozpočtu obce zabezpečujú predovšetkým daňové príjmy, a to podielové i miestne (vrátane poplatkov). Ich štruktúru v rokoch 2011 – 2014 uvádzame v nasledovnej tabuľke.

Tabuľka 20: Štruktúra daňových príjmov obce v EUR

	2011	2012	2013	2014
Prevod podielu dane z príjmov fyzických osôb	239 467,83	238 627,63	261 749,56	277 211,52
Podiel na dani z nehnuteľností - z pozemkov	5 880,18	5 949,66	5 953,93	6 206,10
Podiel na dani z nehnuteľností - zo stavieb	1 767,53	11 609,69	11 063,69	11 529,19
Podiel na dani z nehnuteľností - z bytov a NP	81,85	91,32	98,33	142,45
Daň za psa	717,12	1 051,83	1 199,10	1 261,50
Daň za užívanie verejného priestranstva	-	-	-	-
Podiel na poplatku za komunálny odpad	8 568,39	9 606,59	9 196	9 151,33
Daňové príjmy spolu	266 482,90	266 936,34	289 260,61	305 502,06

Zdroj: Obecný úrad Ľubľa, 2015

Výdavková časť rozpočtu obce charakterizuje prístupy obecnej samosprávy k napĺňaniu samosprávnych kompetencií, a to pri dodržiavaní dvoch základných princípov:

1. racionálnosť v nakladaní s finančnými prostriedkami,
2. preferovanie rozvojových potrieb obce.

Výdavky rozpočtu obce predstavujú výdavky kapitálového rozpočtu a bežného rozpočtu. Výdavky bežného rozpočtu predstavujú väčšiu časť výdavkov obce a zabezpečujú plnenie funkcií obecnej samosprávy. Výrazný vplyv na zvyšovanie výdavkov bežného rozpočtu má rast cien energií, telekomunikačných a poštových služieb, kancelárskych potrieb a materiálu. Obec v minulosti sústredila finančné prostriedky najmä do oblastí školstva. Obec každoročne finančne podporuje aj prácu jednotlivých občianskych združení a spolkov, ktoré na území obce zabezpečujú rozvoj kultúry a športu pre obyvateľov obce. V súčasnosti nie je obec Ľubľa zaťažovaná žiadnymi úvermi.

Tabuľka 21: Prehľad hospodárenia obce Ľubľa v EUR

ROK	Celkové príjmy	Celkové výdavky	Výsledok hospodárenia
2011	860 917,03	854 397,83	- 1 004,20
2012	676 975,99	687 352,53	-42 554,58
2013	761 418	734 427,08	-15 388,53
2014	771 723,93	753 606,64	-922,67

Zdroj: Obecný úrad Ľubľa, údaje k 1.1.2015

1.6 Analýza realizovaných opatrení

Analýza realizovaných opatrení predstavuje zmapovanie reálnych skúseností obce Lúbeľ pri implementovaní investičných a neinvestičných projektov na podporu regionálneho rozvoja počas posledných rokov.

Tabuľka 22: **Preinvestované finančné prostriedky v rokoch 2005 - 2015**

Celková suma investície v EUR	846 972,25	100 %
Obec	220 587,30	26 %
Zdroje EÚ	524 660,22	62 %
Štátny rozpočet	101 724,73	12 %
Iné zdroje	0,00	0 %

Zdroj: Obecný úrad Lúbeľ, údaje k 1.12.2015

Obec Lúbeľ v programovom období 2007 – 2013 zrealizovala investičné aktivity, ktoré sú zosumarizované v tabuľke č. 23. Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR tvorí prílohu č. 4 tohto dokumentu.

Tabuľka 23: **Analýza realizovaných opatrení**

	Rok	Náklady v EUR	Zdroje
Výmena kotolne v ZŠ s MŠ	2005	30 000,00	vlastné
Modernizácia ZŠ s MŠ	2009 – 2010	660 754,60	vlastné, EÚ fondy, ŠR
Položenie asfaltového koberca	2011	20 091,10	vlastné
Rigol na odvodnenie ulice	2012	34 368,60	vlastné
Multifunkčné ihrisko	2015	101 757,91	vlastné, ŠR 40 tis.

Zdroj: Obecný úrad Lúbeľ, údaje k 1.12.2015

Obec Lúbeľ sa snažila na realizáciu rozvojových aktivít využívať najmä vlastné zdroje. Z rozpočtu obce bola realizovaná väčšina investičných aktivít menšieho finančného rozsahu. Vzhľadom na fakt, že Lúbeľ je menšia obec s nízkym rozpočtom, javí sa táto forma financovania aktivít ako najvhodnejšia. Do úvahy prichádza aj využitie nenávratných zdrojov zo štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov EÚ, ktoré sa nám v minulom období podarilo získať len na dva projekty.

1.7 Hlavné vonkajšie faktory rozvoja územia

Obec Ľubľa je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK), ktorý identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia okresu Liptovský Mikuláš a ktorý priamo alebo nepriamo ovplyvňuje vývoj obce Ľubľa. S rozlohou 1 341,03 km² je okres Liptovský Mikuláš najväčším okresom Žilinského kraja, pričom jeho rozloha zaberá 19,7 % kraja. Patrí medzi ľudnatejšie okresy ŽSK s podielom 10,5 % na jeho celkovej populácii. Avšak v pomere k rozlohe okresu je toto číslo nízke, čo sa odzrkadľuje v druhej najnižšej hustote zaľudnenia v kraji na úrovni iba 54,1 obyvateľov/km². Miera evidovanej nezamestnanosti pohybuje okolo priemeru Žilinského kraja. V roku 2011 bolo na verejný vodovod napojených všetkých 53 obcí okresu, čo je 92,43 % všetkých obyvateľov okresu. To je nadpriemerná pripojiteľnosť, keďže v sledovanom roku vykázal Žilinský kraj 88,22 %. Na verejnú kanalizáciu bol v roku 2011 pripojených 69,4 % obyvateľov, čo bolo mierne viac ako priemer v okresoch Žilinského kraja, kde bol v tom istom čase pripojených na verejnú kanalizáciu 68,1 % obyvateľov.

Tri uvedené najväčšie konkurenčné výhody okresu Liptovský Mikuláš:

- vplyv polohy okresu na podnikanie,
- potenciál pre rozvoj cestovného ruchu,
- vnímanie nezamestnanosti.

Tri uvedené najväčšie nevýhody okresu Liptovský Mikuláš:

- prepojenie odborných škôl s trhom práce,
- byrokracia a prierahy na úradoch,
- dopad šedej ekonomiky na podnikanie.

ŽSK je ostatný vidiecky, konkurencieschopný región, s vysokou atraktivitou a pozíciou pre investorov, kraj s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Českou aj Poľskou republikou. Na základe ekonomickej štruktúry sa ŽSK považuje za región s perspektívne sa rozvíjajúcimi službami, vrátane služieb v oblasti informácií a komunikácie. Voči priemeru Žilinského kraja majú medzi podnikmi v okrese Liptovský Mikuláš z hľadiska ich počtov značne vyšší, takmer dvojnásobný, percentuálny podiel ubytovacie a stravovacie služby. Mierne nadpriemerné je tiež pôdohospodárstvo a priemyselná výroba. Nižší podiel než krajský priemer vykázalo najmä stavebníctvo, veľkoobchod a maloobchod.

Vďaka svojmu prírodnému a kultúrno – historickému bohatstvu patrí Žilinský kraj dlhodobo medzi popredné regióny cestovného ruchu v SR. Žilinský kraj je dlhodobým lídrom v SR v počte ubytovacích zariadení i v počte prenocovaní v nich. Hoci počet hostí celkom nedosahuje úroveň Bratislavského kraja, dĺžka ich pobytu v Žilinskom kraji je dlhšia. Zásluhou jedinečnosti prírodných zaujímavostí a bohatstvu kultúrno-historických pamiatok patrí okres Liptovský Mikuláš k najatraktívnejším oblastiam Slovenska. Väčšina jeho územia je hornatá, bohatá na lesy a prírodné krásy, nachádza sa tu veľa turistických atrakcií a možností športového vyžitia. Vďaka tomu bol v roku 2013 podiel návštevníkov v okrese Liptovský Mikuláš až 45,8 % zo všetkých návštevníkov Žilinského kraja. V porovnaní s rokom 2012 došlo v Žilinskom kraji v roku 2013 k nárastu návštevnosti o 8,2 % a v okrese Liptovský Mikuláš až o 14,2 %.

ŽSK disponuje veľmi dobre rozvinutým systémom cestnej a železničnej dopravy. Územím kraja prechádzajú dôležité medzinárodné cestné ťahy: E50 Česko – Žilina – Košice – Ukrajina, E77 Poľsko – Trstená – Dolný Kubín – Šahy – Maďarsko, E442 Česko – Makov – Bytča – Žilina s pripojením na E50 a E75 Poľsko – Čadca – Žilina – Maďarsko – Rakúsko. Cez kraj vedie aj diaľničný ťah D1, ktorého ďalšie úseky sú stále vo výstavbe. Dobudovanie diaľničnej siete pomôže SR napojiť sa na medzinárodné koridory. Poloha Žilinského kraja je významná aj pre železničnú dopravu. Je tu priame spojenie na Poľsko železnicou cez Čadcu na Zwardoň a z Čiech cez Čadcu a Žilinu v smere na Košice alebo Bratislavu.

V súčasnosti sa Žilinský kraj radí medzi ekonomicky silnejšie kraje Slovenska. Je mimoriadne aktívny v oblasti podnikania MSP. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie ŽSK nízka. Celkom možno očakávať, že ŽSK má šancu si, aj vďaka novým priamym zahraničným investíciám, udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a bude sa pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27.

Konkurenčná výhoda ŽSK je vo výhodnej geografickej polohe, nadregionálnych väzbách, dostatku kvalifikovanej pracovnej sily, konkurencieschopným priemyslom a predpokladom pre rozvoj vysokosofistikovaných služieb podporujúcich rozhodujúce priemyselné odvetvia. Tromi uvedenými najväčšími konkurenčnými výhodami okresu sú vplyv polohy okresu na podnikanie, rozvojový potenciál okresu a vnímanie nezamestnanosti. Tromi najväčšími nevýhodami sú vplyv korupcie na rozhodnutia úradov, vymožitelnosť práva na okresnom súde a byrokracia a prieťahy v konaní na úradoch.

Strategické ciele:

- Rozvíjať ľudské zdroje a vytvárať dostatok nových pracovných miest v odvetviach s vyššou pridanou hodnotou
- Zvyšovať produktivitu a konkurencieschopnosť priemyslu a služieb
- Zvyšovať kvalitu života vidieckej populácie
- Rozvíjať nové, ekologicky orientované služby a MSP
- Využívať geotermálne pramene pre ďalší rozvoj cestovného ruchu

Očakávané dopady:

- Zvýšenie využívania regionálnych zdrojov a vnútorného potenciálu regiónu
- Vznik nových väzieb medzi sektormi, odvetvami na regionálnej i medzinárodnej úrovni
- Rast zamestnanosti v sektore služieb
- Rozvoj vidieka
- Zlepšenie kapacít cestovného ruchu
- Zlepšenie kvality životného prostredia

1.8 SWOT analýza

SWOT analýza (Strong points, Weak points, Oportunities, Threats) patrí medzi najčastejšie využívané nástroje na prezentáciu výsledkov komplexnej analýzy. Je základným dokumentom a východiskom pre strategické plánovanie obce vo všetkých oblastiach života jej obyvateľov.

Analýza silných a slabých stránok obce Ľubľa je odrazom súčasného stavu obce z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje jej pozitíva a negatíva. Silnou stránkou obce sú najmä jej prirodzené dispozície. Slabou stránkou je to, čo v obci absentuje, alebo čomu sa v obci nevenuje dostatočná pozornosť. Analýza príležitostí a ohrození sa zameriava na budúci rozvoj obce z hľadiska vonkajších faktorov, určuje možnosti rozvoja a riziká, ktoré je potrebné vnímať. Príležitosťou obce je akýkoľvek pozitívny trend, ktorý môže byť impulzom pre jej ďalší rozvoj v prípade, že sa nájdu zdroje na jeho realizáciu a bude oň záujem. Ohrozením obce sú akékoľvek nevýhodné trendy alebo smery vývoja na úrovni miestnej, ale aj regionálnej, národnej či celosvetovej, ktoré ju v negatívnom smere ovplyvňujú alebo môžu ovplyvniť.

Pri spracúvaní SWOT analýzy sa okrem názorov občanov využili aj archívne písomné a dokumentačné materiály, súčasné štatistické údaje a hospodárske výsledky, ktoré určitým spôsobom objasňujú alebo poskytujú informácie z doterajšieho vývoja obce. Na základe výsledkov SWOT analýzy obec sformulovala priority na dosiahnutie strategického cieľa.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• región s kvalitným životným prostredím, málo znečistené ovzdušie • vybudovaná infraštruktúra obce (školy, kultúrny dom) • vysoký potenciál pre celoročnú rekreáciu, zimné a letné športy pre obyvateľov obce • veľmi dobré možnosti pre nemasové formy rekreácie a turizmu • podmienky pre budovanie cyklotrás • členstvo obce v združeniach • vysporiadané vlastnícke vzťahy • existencia združení a spolkov • bohatá fauna a flóra, hubárska oblasť • zachované a atraktívne prostredie nepoznačené priemyselnou výrobou • dobré dopravné spojenie s mestom Liptovský Mikuláš	• nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu investičných zámerov, • nedostatok pracovných príležitostí v obci i jej okolí, • malá odvaha a nízka motivácia vstupovať do podnikateľských aktivít • zvyšujúci sa priemerný vek obyvateľstva • nízka kúpyschopnosť obyvateľstva • zlé dopravné spojenie s Ružomberkom • nevybudovaná kanalizácia v obci • chýbajúce chodníky a zlý stav miestnych ciest • slabé environmentálne povedomie obyvateľstva • nedostatočné kapacity pre likvidáciu odpadu • nedostatok voľnočasových aktivít • nedostatočné využitie potenciálu krajiny pre rekreáciu, turistiku a hospodársku činnosť • chýbajúci zberný dvor • neexistujúce cezhraničné partnerstvá

PRÍLEŽITOSTI	OHROZENIA
• atraktívne prírodné prostredie s využitím celoročnej rekreácie obyvateľov - zimné a letné športy • podhorská oblasť so značnou rozlohou lesa • dostatok pracovnej sily • možnosti rozvoja služieb • alternatívne možnosti turizmu s využitím prírodných rozmanitostí okolia obce a existujúcich lesných ciest • návrat tradičnej výroby a remesiel v záujme podpory zamestnanosti v obci • využitie členstva v združeniach využiť na tvorbu spoločných projektov • dostatočné plochy pre rozvoj IBV v rámci intravilánu • výhodná poloha s primerane dobrou dostupnosťou po miestnych komunikáciách • možnosti čerpania financií z eurofondov • zlepšenie separovaného zberu odpadu zapojením škôl do osvetovej činnosti • možnosti bývania v atraktívnom prostredí • možnosti tradičnej letnej rekreácie spojenej s prírodnými, krajinárskymi a kultúrnymi hodnotami územia (cykloturistika, horská turistika, poznávacia turistika, zber lesných plodov) • dobré podmienky na zvýšenie informovanosti o území	• obava z podnikania a malý investičný potenciál obyvateľov • konzervatívnosť obyvateľstva • negatívna spoločenská atmosféra v regióne vyplývajúca zo sociálnych pomerov • starnutie obyvateľov a znižujúci sa podiel obyvateľov v produktívnom veku • pretrvávajúca dlhodobá nezamestnanosť u rizikových skupín • nízka využiteľnosť pracovnej sily na území obce • ochrana ekologicky významných častí a prvkov krajiny • nevyužitý kreatívny potenciál obyvateľov pre rozvoj pracovných príležitostí • málo využitý turistický potenciál okolia obce • nedostatočná podpora malých podnikateľov • únik mladých a vzdelaných ľudí • neúnosný rozvoj motorovej dopravy a jeho tlak na prírodné a životné prostredie • legislatíva a korupčné prostredie v SR

2 STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

2.3 Vízia územia

Vízia obce Ľubelňa je výsledkom spoločnej komunikácie zástupcov mesta, poslancov, ako aj vyhodnotenia prieskumu u obyvateľov obce. Na základe potrieb zúčastnených strán bola naformulovaná a aktualizovaná vízia obce Ľubelňa pre obdobie do roku 2023.

„Obec Ľubelňa je ekonomicky, sociálne a kultúrne sa rozvíjajúca obec, ktorá sa prioritne zameriava na maximálne uspokojenie potrieb a zabezpečenie podmienok pre harmonický život všetkých svojich obyvateľov.

Obec Ľubelňa sa do roku 2022 stane modernou obcou strednej veľkosti s dobudovanou infraštruktúrou, so zameraním na využitie svojich prírodných, materiálnych, ľudských zdrojov, zvyklostí a tradícií.“

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo. Schválenie PHSR a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2 zák. č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

V rámci plánu rozvoja obce v roku 2008 bolo na obdobie do roku 2013 naplánované dobudovať najmä technickú infraštruktúru - zrekonštruovať miestne komunikácie, vybudovať chodníky, zrekonštruovať kultúrny dom s OÚ, zrekonštruovať budovu ZŠ s MŠ. Z plánovaných zámerov sa podarila len rekonštrukcia školy. Vybudovalo sa multifunkčné ihrisko, odvodňovací rigol a bol položený 1 km asfaltového koberca. Preto sa v ďalšom období chceme zamerať najmä na dobudovanie technickej infraštruktúry a vytvorenie podmienok pre samozamestnanosť našich obyvateľov.

2.2 Strategický cieľ

***Vytvorenie kvalitných podmienok pre bývanie, prácu a oddych obyvateľov,
pri dodržaní princípov trvaloudržateľného rozvoja – bez negatívnych dopadov
na životné prostredie obce a pri zachovaní tradičných hodnôt
a koloritu vidieckeho prostredia.***

2.3 Priority potrebné na dosiahnutie strategického cieľa

- 1. Budovanie a modernizácia existujúcej infraštruktúry a zlepšovanie životných podmienok obyvateľov**
- 2. Udržanie a zlepšenie vidieckej krajiny a životného prostredia**
- 3. Zachovanie kultúrno-historického dedičstva a rozvoj kultúrnych, informačných a voľno-časových aktivít**

2.4 Opatrenia a aktivity na dosiahnutie priorít

1. Priorita č. 1: Budovanie a modernizácia existujúcej infraštruktúry a zlepšovanie životných podmienok obyvateľov

V predchádzajúcom programovom období rokov 2007 – 2013 sa zrekonštruovala budova základnej školy s materskou školou. To bola najväčšia investícia obce. Pre ďalší rozvoj obce je nevyhnutné dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru (vybudovať kanalizáciu, rozšíriť vodovod) a najmä zlepšiť stav dopravnej infraštruktúry. Kapacita základnej a materskej školy je postačujúca, je potrebné vybudovať už dlho plánovanú hasičskú zbrojnicu a zrekonštruovať obecný úrad. Občania sa v súčasnosti viac ako na novú výstavbu orientujú na rekonštrukciu alebo prístavbu pôvodných domov za účelom bývania, alebo rekreáciu s cieľom využívať pokojné vidiecke prostredie pre život. V prípade potreby je obec pripravená rozšíriť intravilán obce o lokality na bývanie v rodinných domoch, čomu prispôsobí aj výstavbu potrebnej infraštruktúry. Obec má pripravený aj zámer budovania ďalších bytových domov.

Budovanie domova sociálnych služieb alebo domova dôchodcov je pre obec nereálne, vzhľadom na existenciu takéhoto zariadenia v susednej obci. Problémom sú aj vysoké prevádzkové náklady a nízka platobná schopnosť obyvateľov. Preto sociálnu starostlivosť chceme v budúcnosti zabezpečovať opatrovateľskou službou, prípadne denným stacionárom. Na to bude potrebné spracovanie dokumentu, ktorý túto situáciu posúdi a navrhne možné riešenie, aj v spolupráci s okolitými obcami. Obyvateľom, ktorí potrebujú nepretržitú starostlivosť budeme aj naďalej pomáhať pri umiestňovaní do sociálnych zariadení vo väčších spádových oblastiach.

Priorita	1. Budovanie a modernizácia existujúcej infraštruktúry a zlepšovanie životných podmienok obyvateľov
Opatrenie / aktivita	1.1 Zlepšenie podmienok pre bývanie 1.1.1 Rekonštruovať kryt miestnych komunikácií 1.1.2 Vybudovať chodníky popri hlavnej ceste 1.1.3 Rekonštruovať obslužné komunikácie 1.1.4 Revitalizovať verejné priestranstvá 1.1.5 Vybudovať stokovú sieť splaškovej kanalizácie 1.1.6 Rozšíriť obecný vodovod 1.1.7 Podporovať individuálnu bytovú výstavbu

	1.1.8 Vybudovať infraštruktúru ku objektom novej IBV – kanalizácia, vodovodná a elektrická prípojka 1.1.9 Rekonštruovať a rozšíriť verejné osvetlenie 1.1.10 Budovať nájomné byty
	1.2 Zlepšenie služieb pre obyvateľstvo 1.2.1 Rekonštruovať budovu obecného úradu a zvýšiť jej tepelnotechnické vlastnosti 1.2.2 Vybudovať novú hasičskú zbrojnicu 1.2.3 Rozšíriť plochu cintorína a vybudovať urnový háj 1.2.4 Dobudovať športový areál – rekonštrukcia futbalovej tribúny, výstavba tenisových kurtov a oplotenie športového areálu 1.2.5 Rekonštruovať miestny rozhlas 1.2.6 Zlepšiť dostupnosť dát verejnej správy 1.2.7 Vybudovať kamerový systém
	1.3 Rozvoj sociálnej infraštruktúry 1.3.1 Pripraviť podmienky pre vybudovanie denného stacionára 1.3.2 Rozširovať a skvalitňovať opatrovateľskú službu pre občanov v súlade s ich potrebami - rozvoj terénnych a ambulantných služieb, podpora zotrvania občanov obce v ich prirodzenom prostredí 1.3.3 Zabezpečiť odborné vzdelávanie pracovníkov obce v oblasti sociálnej práce pre potreby základného sociálneho poradenstva 1.3.4 Zabezpečiť sociálnu poradňu v obci
Ukazovatele	<i>Dĺžka rekonštruovaných miestnych komunikácií</i> <i>Dĺžka rekonštruovaných obslužných komunikácií</i> <i>Dĺžka vybudovaných chodníkov</i> <i>Plocha zrevitalizovaných verejných priestranstiev</i> <i>% obyvateľov napojených na obecnú kanalizáciu</i> <i>Počet kanalizačných a vodovodných prípojok</i> <i>Počet vybudovaných a zrekonštruovaných rodinných domov</i> <i>Počet nových obyvateľov obce</i> <i>Počet vymenených a doplnených svietidiel</i> <i>Dosiahnutá úspora energie rekonštrukciou verejného osvetlenia</i> <i>Počet nájomných bytov</i> <i>Počet vybudovaných a rekonštruovaných obecných objektov</i> <i>Počet miest na uloženie urien</i> <i>Počet inštalovaných kamier</i> <i>Počet nových elektronických služieb pre obyvateľov</i> <i>Obyvatelia využívajúci elektronické služby obce</i> <i>Počet školení pre pracovníkov obce v oblasti sociálnej starostlivosti</i> <i>Počet obyvateľov navštevujúcich denný stacionár</i> <i>Počet návštev u prestárlych obyvateľov obce</i> <i>Počet hodín otvorenia sociálnej poradne</i> <i>Počet podporených projektov</i>

Finančné zdroje	Rozpočet obce, ŠR, ŠFRB, ERDF, ESF, KF, súkromné a iné zdroje
Súlad so stratégiou rozvoja ŽSK	Strategický cieľ 2: Zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky a zlepšiť podnikateľské prostredie v kraji • Špecifický cieľ 2.3 - Zabezpečiť účinnú a otvorenú verejnú správu vytvárajúcu priaznivé prostredie pre podnikanie Strategický cieľ 3: Dosiahnuť vyššiu uplatniteľnosť ľudského kapitálu na trhu práce a sociálnu inklúziu všetkých znevýhodnených skupín • Špecifický cieľ 3.3 - Zabezpečiť prispôsobenie sa služieb sociálnej a zdravotnej starostlivosti a sociálnoprávnej ochrany a kurately hlavným výzvam súčasnosti

Priorita č. 2: Udržanie a zlepšenie vidieckej krajiny a životného prostredia

Obec Ľubľa sa nachádza v nádhernom prírodnom prostredí Nízkyh Tatier. Pre zachovanie prírodného a krajinného potenciálu je potrebné venovať vyššiu pozornosť zlepšeniu kvality životného prostredia. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia – voda, pôda, ovzdušie, ale aj zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu ako celok. Na zabezpečenie tohto cieľa v obci je potrebná osвета obyvateľov, vlastníkov pozemkov a ostatných užívateľov územia najmä v oblasti separácie odpadu a využívání obnoviteľných zdrojov energie. Obec zabezpečuje riešenie odpadového hospodárstva, prostredníctvom separovaného zberu. Napriek tomu je ešte stále možný vznik náhodných „čiernych skládok“. Obec má vysoký potenciál vo využívaní obnoviteľných zdrojov energie - biomasy (drevo, štiepka), ktoré by boli riešením aj pre problémy s drevným odpadom z lesných ekosystémov.

Pre obyvateľov obce nie sú v obci v súčasnosti vytvorené dostatočné možnosti zamestnať sa. Obyvatelia za prácou väčšinou dochádzajú do okresných miest Liptovský Mikuláš a Ružomberok, aj do zahraničia. V záujme obce preto je podpora vzniku malých prevádzok a služieb pre obyvateľov, a tým vytváranie nových pracovných miest v obci.

Jedným z nedostatkov je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zjednodušiť vzťah občan – samospráva, zabezpečiť intenzívnejšiu komunikáciu s občanmi i spoluprácu s miestnymi a regionálnymi subjektmi pôsobiacimi v obci a zapájať ich do jej rozvoja.

Priorita	2. Udržanie a zlepšenie vidieckej krajiny a životného prostredia
Opatrenie / aktivita	2.1 Zlepšenie kvality života a zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov 2.1.1 Vybudovať zberný dvor – zvýšiť množstvo separovaných komodít 2.1.2 Vyučovať environmentálnu výchovu v ZŠ, v oblasti separovaného zberu 2.1.3 Propagovať separovaný zber a znižovanie KO

	2.1.4 Podporovať inštaláciu zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie u FO 2.1.5 Vykonávať informačné aktivity v záujme obmedzenia spaľovania fosílnych palív
	2.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a podpora MSP 2.2.1 Vytvárať podmienky pre zvýšenie zamestnanosti ✓ Podporovať tradičné odvetvia priemyslu ✓ Podporovať využívanie regionálnych zdrojov ✓ Podporovať budovanie malých a stredných výrobných prevádzok a začínajúcich podnikateľov 2.2.2 Podporovať podnikateľov, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ 2.2.3 Podporovať budovanie ubytovania na súkromí a výstavbu malých penziónov 2.2.4 Podporovať rozvoj chatárskej a chalupárskej rekreácie
Ukazovatele	Počet nových separovaných komodít Objem vyseparovaného odpadu Suma ušetrených zdrojov na uloženie tuhého komunálneho odpadu Počet domácností zapojených do separovaného zberu Počet hodín environmentálnej výchovy v ZŠ a MŠ Počet FO, ktoré inštalovali zariadenia na využívanie OZE Počet vydaných osvetových materiálov pre verejnosť Počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva Počet nových podnikajúcich subjektov Počet vytvorených pracovných miest podnikateľmi Počet subjektov podporených z grantov a fondov EÚ Počet vybudovaných ubytovacích kapacít na súkromí/počet lôžok Počet nových chat a chalúp poskytujúcich ubytovanie Využitelnosť ubytovacích kapacít v obci
Finančné zdroje	Rozpočet obce, ŠR, ERDF, KF, súkromné a iné zdroje
Súlad so stratégiou rozvoja ŽSK	Strategický cieľ 1: Dobudovať kvalitné prepojenie kraja s európskymi dopravnými a komunikačnými sieťami, zlepšiť kvalitu životného prostredia a zabezpečiť udržateľnosť a efektivitu využívania prírodných zdrojov • Špecifický cieľ 1.3 - Zvyšovať uplatnenie nízkouhlíkového hospodárstva a podporovať prispôsobovanie sa zmenám klímy • Špecifický cieľ 1.4 Zlepšiť kvalitu životného prostredia Strategický cieľ 2: Zvýšiť konkurencieschopnosť ekonomiky a zlepšiť podnikateľské prostredie v kraji • Špecifický cieľ 2.2 Rozvíjať služby a podporovať inovácie vo firmách

Priorita č. 3: Udržanie a zlepšenie vidieckej krajiny a životného prostredia

Obec Lubeľa nemá perspektívu stať sa centrom priemyslu, ktorý vytvára dostatok pracovných miest a dobré ekonomické zázemie pre obyvateľov. Vo svojom okolí ale má výnimočný prírodný potenciál pre rozvoj ekoturistiky, agroturistiky aj remeselnej výroby. Mimo poľnohospodárstva sa v obci takmer nepodniká. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané, zanikajú pôvodné remeslá, ktoré vytvárajú pre obyvateľov príležitosť samozamestnať sa. Cykloturistika, pešia a náučná turistika, bežecké trate nie sú na dostačujúcej úrovni. V obci je 5 samostatných ubytovacích zariadení (chaty a 1 hostinec), s kapacitou 36 lôžok a 2 ubytovania na súkromí s kapacitou 17 lôžok. Obsadenosť je na úrovni 45 %. K tomu, aby našu obec vo väčšej miere začali obyvatelia Slovenska a najmä neďalekých miest na rekreáciu a víkendový oddych, v zariadeniach cestovného ruchu, je potrebné vytvoriť viac ubytovacích priestorov na súkromí. To vytvorí viac pracovných príležitostí priamo v obci. Dôležité je aj dobudovanie základnej turistickej infraštruktúry - odpočívadlá, informačné a orientačné tabule.

S cieľom vytvorenia fungujúcej a spolupracujúcej miestnej komunity je potrebné zapojiť obyvateľov do procesu rozvoja obce a vytvoriť podmienky pre vzájomnú spoluprácu všetkých aktívnych organizácií a jednotlivcov. Preto je v záujme obce oživovať tradície, podporovať kreativitu a zručnosti obyvateľov, podporovať malých a stredných podnikateľov a do budúcnosti vytvárať podmienky pre rozvoj zamestnanosti v obci.

Prostredie obce a okolitá príroda predstavuje vhodný potenciál pre rozvoj oddychových a relaxačných aktivít obyvateľov, ako je turistika, šport, kultúrne a športové podujatia a iné. Obec musí vo väčšej miere začať využívať svoje tradície, históriu ako aj prírodný potenciál v prospech vlastnej ekonomickej prosperity. Spolupráca na regionálnej úrovni je v rámci novovzniknutej Miestnej akčnej skupiny Stredný Liptov. Prostredníctvom tejto organizácie je možné riešiť komunitné aktivity aj relaxačno – rekreačné aktivity pre obyvateľov obce.

Priorita	3. Zachovanie kultúrno – historického dedičstva a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít
Opatrenie / aktivita	3.1 Aktivizácia obyvateľstva pre budovanie miestnych komunít 3.1.1 Oživovať ľudové tradície miestnymi združeniami a spolkami, etablovanie miestnych organizácií v kreatívnom priemysle 3.1.2 Podporovať kreatívny talent v obci 3.1.3 Podporovať remeselné tradície – remeselné dielne 3.1.4 Vytvoriť pamätnú izbu ľudových tradícií 3.1.5 Podporovať život miestnej komunity cez podporu činností miestnych záujmových združení 3.1.6 Organizovať kultúrne a športové podujatia zamerané na regionálnu turistiku 3.1.7 Kompletizovať historické materiály a vydať publikáciu o histórii obce 3.1.8 Vytvárať partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce a rozvíjať celoživotné vzdelávanie – cezhraničná spolupráca

	3.2 Zlepšenie podmienok pre relaxačno – rekreačné aktivity 3.2.1 Budovať informačné tabule v obci informujúce o atraktivitách a kultúrnych hodnotách obce 3.2.2 Budovať cyklotrasy a náučné chodníky 3.2.3 Budovať vychádzkové trasy a zimné trasy pre bežky 3.2.4 Vybudovať oddychový priestor (ohnisko, altánok a pod.) 3.2.5 Podporovať športové aktivity zdravotne postihnutých občanov a seniorov, napr. výstavba petangového ihriska
Ukazovatele	<i>Počet osôb zapojených do organizácie obecných podujatí</i> <i>Počet aktivít zorganizovaných obcou a miestnymi združeniami</i> <i>Počet podporených projektov</i> <i>Počet oživených ľudových tradícií a remesiel</i> <i>Počet exponátov v pamätnej izbe</i> <i>Počet návštevníkov pamätnej izby</i> <i>Počet zrealizovaných kultúrnych a voľnočasových podujatí</i> <i>Počet výtlačkov obecnej publikácie</i> <i>Počet získaných partnerov pre realizáciu aktivít v obci</i> <i>Počet zrealizovaných aktivít v oblasti celoživotného vzdelávania</i> <i>Počet nových informačných tabúl</i> <i>Dĺžka cyklotrás, náučných chodníkov a tratí</i> <i>Počet vybudovaných trás, chodníkov a tratí</i> <i>Dĺžka vybudovaných bežkárskech a vychádzkových tratí</i> <i>Počet vybudovaných oddychových miest</i> <i>Počet zrealizovaných športových aktivít</i>
Finančné zdroje	Rozpočet obce, ŠR, ERDF, KF, súkromné a iné zdroje
Súlad so stratégiou rozvoja ŽSK	Strategický cieľ 4: <i>Rešpektovaním a rozvíjaním špecifických črt regiónov na území kraja podporovať rast ich atraktívnosti</i> • Špecifický cieľ 4.1 Podporiť hospodársky rozvoj a spolupracujúce prostredie na vidieku • Špecifický cieľ 4.3 Podporovať spoluprácu v kraji a Európe • Špecifický cieľ 4.4 Racionálne a efektívne využívať prírodné a kultúrne dedičstvo regiónov pre rozvoj kraja

Tabuľka 24: Oprávnení užívateľa opatrení

Opatrenie	Užívatelia
1.1 Zlepšenie podmienok pre bývanie	obec, školy, miestne iniciatívy v športe a kultúre, okolité obce
1.2 Zlepšenie služieb pre obyvateľstvo	obec, podnikatelia, inštitúcie a organizácie, miestne iniciatívy, miestny hasičský zbor
1.3 Rozvoj sociálnej infraštruktúry	obec, miestne iniciatívy v charite a sociálnych službách, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, vzdelávacie organizácie
2.1 Zlepšenie kvality života a zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľov	obec, školy, fyzické osoby, miestne iniciatívy, podnikatelia v oblasti OZE a separovaného zberu, miestne iniciatívy v kultúre a turistike
2.2 Rozvoj podnikateľského prostredia a podpora MSP	obec, vlastníci pozemkov a objektov, fyzické osoby, malý a stredný podnikatelia, podnikatelia a investori
3.1 Aktivizácia obyvateľstva pre budovanie miestnych komunít	obec, miestne iniciatívy a združenia, neziskové organizácie, fyzické osoby, remeselníci, školy, seniori, vzdelávacie organizácie, športové organizácie, podnikatelia, inštitúcie, školy
3.2 Zlepšenie podmienok pre relaxačno-rekreačné aktivity	obec, obyvatelia, miestne iniciatívy a združenia, neziskové organizácie, seniori

3 REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia PHSR obce Lúbeľ, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu, v súlade so stanovenými merateľnými ukazovateľmi, vecným a časovým harmonogram realizácie programu formou akčného plánu.

3.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR obce Lúbeľ

Nositeľom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Lúbeľ na roky 2016 - 2023, ako strednodobého plánovacieho nástroja hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, je Obecný úrad Lúbeľ, ktorý prostredníctvom PHSR obce Lúbeľ zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj. V súčinnosti s poslancami obecného zastupiteľstva a zriadenými komisiami pripravuje vízie obce a stratégiu na jej plnenie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vypracováva PHSR obce Lúbeľ, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o neziskových organizáciách fungujúcich v obci, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Obecný úrad analyzuje aktivity, ktoré je možné spolufinancovať z európskych alebo štátnych zdrojov, prípadne zo zdrojov mimovládnych organizácií, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov a ďalšie pravidlá pre získanie finančných prostriedkov. Pri príprave projektov spolupracuje s externými spolupracovníkmi a organizáciami. Obecný úrad vytvára podmienky pre úspešnú realizáciu schválených projektov, monitoruje priebeh ich realizácie, komunikuje s riadiacim orgánom, kontroluje práce vykonané počas realizácie projektov, hodnotí ukončené projekty a v súlade s nimi hodnotí výsledky implementácie PHSR obce Lúbeľ. Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHSR obce Lúbeľ bude zabezpečená aj prostredníctvom príslušných komisií obecného zastupiteľstva, ktoré tiež kontrolujú dosahovanie stanovených cieľov PHSR obce Lúbeľ. Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie programu patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni priorít i jednotlivých naplánovaných aktivít.

Do partnerstiev územnej spolupráce môžu vstupovať nasledujúce subjekty:

- orgány a inštitúcie štátnej správy a všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHSR obce Lúbeľ,
- občania ako užívatelia výsledkov realizovaných aktivít,
- podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúci aktivity na napĺňanie cieľov PHSR obce Lúbeľ a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor,
- občianske a záujmové združenia v obci realizujúce svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Lúbeľ, v súlade s opatreniami a aktivitami PHSR obce Lúbeľ, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce,

- Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčného plánu v súlade s PHSR obce Lúbeľ.

Akčný plán PHSR obce Lúbeľ by mal byť priamo napojený na rozpočet obce a zároveň reflektovať jej kompetencie. Návrh systému riadenia a implementácie akčného plánu PHSR obce Lúbeľ je nasledovný:

- implementáciu akčného plánu monitoruje obecné zastupiteľstvo, ktoré posudzuje a schvaľuje návrhy na ich zmenu a doplnenie;
- realizáciu konkrétnych projektov zabezpečujú pracovníci úradu a starosta obce;
- kontrolným orgánom sú poslanci obce, súčinnosť poskytnú jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Lúbeľ.

Realizácia spracovaného PHSR obce Lúbeľ vyžaduje systematickú prácu, kontrolu plnenia stanovených priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre fondy EÚ. Vzhľadom na predchádzajúce skúsenosti sa odporúča spolupracovať s externou spoločnosťou, ktorá zabezpečí pre obec služby súvisiace s vypracovaním žiadostí na získanie nenávratných finančných prostriedkov, s implementáciou realizovaných projektov, s verejným obstarávaním a stavebným dozorom. V obci Lúbeľ je zriaďovanie ďalších orgánov, v súvislosti s PHSR obce Lúbeľ, bezpredmetné.

3.2 Systém monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR obce Lúbeľ

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHSR obce Lúbeľ patrí aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Monitorovanie, ktorého nástrojom sú merateľné ukazovatele, je zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie jeho cieľov. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie PHSR obce Lúbeľ daný aj externými faktormi mimo jeho dosahu, ktoré môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto sme sa pri tvorbe PHSR obce Lúbeľ snažili identifikovať, pokiaľ možno, všetky faktory, ktoré môžu naplánované priority, opatrenia a aktivity ovplyvniť. Hodnotenie PHSR obce Lúbeľ vychádza z údajov získaných na základe monitorovania. Stanovenie vhodných výsledkových a dopadových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHSR obce Lúbeľ sme definovali v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Cieľové hodnoty ukazovateľov predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie.

Monitorovanie

Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie priorít a opatrení PHSR obce Lúbeľ a následne aktivít, s využitím systému merateľných ukazovateľov, ktoré budú priebežne aktualizované a konkretizované. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných

verejných výdavkov. Indikátory sú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z EÚ, štátneho rozpočtu alebo súkromných zdrojov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec vstupy pre rozhodovanie za účelom zlepšenia implementácie PHSR obce Ľubľa, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHSR obce Ľubľa a podklady pre prijímanie ďalších rozhodnutí obecného zastupiteľstva. Monitorovanie na úrovni cieľov a priorít PHSR obce Ľubľa ako celku bude zabezpečovať Obecný úrad.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHSR obce Ľubľa, predstavuje hodnotenie proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie programu a jeho súlad so stanovenými prioritami, analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupín aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia, rokov 2016 – 2023, sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky hodnotenia sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia je realizovaný vlastnými (internými) kapacitami obecného úradu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHSR obce Ľubľa. Pri hodnotení treba brať do úvahy skutočnosť, že návrhy do PHSR obce Ľubľa podávali rôzne cieľové skupiny obyvateľstva, inštitúcie aj jednotlivci. Nie všetky úlohy sú reálne z pohľadu samosprávy, nie všetky úlohy sú prioritné z pohľadu obecného zastupiteľstva a nie všetky úlohy je možné zrealizovať z vlastných prostriedkov obce, s prihliadnutím na „nenárokovateľnosť“ dotácií a nie celkom transparentný spôsob ich získavania. Niektoré úlohy môžu vychádzať z momentálnej nálady v obci či jednotlivých záujmov, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. PHSR obce Ľubľa nie je nemenný materiál, je to vytýčenie dlhodobých cieľov a potrieb obce z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvo môže tento materiál kedykoľvek dopĺňať a aktualizovať.

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne, počas implementácie PHSR obce Ľubľa, skúmať rozsah, do akého sa finančné prostriedky využili, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie PHSR obce Ľubľa, vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania PHSR obce Ľubľa až po predloženie Záverečnej správy. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá obecný úrad obecnému zastupiteľstvu obce Ľubľa najneskôr do 11 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci vypracovaného dokumentu a priebežné správy o implementovaní PHSR obce Ľubľa predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Ľubľa. Výsledky hodnotenia sú podkladom pri riadení realizácie PHSR obce Ľubľa s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHSR obce Ľubľa. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHSR obce Ľubľa, tzv. programové obdobie, ktoré začína dňom schválenia dokumentu obecným zastupiteľstvom a končí 31.12.2023. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí Obecný úrad Ľubľa, ktorý ju do 11 mesiacov od ukončenia programového obdobia PHSR obce Ľubľa predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Tabuľka 25: Plán hodnotenia a monitorovania PHSR obce Ľubľa

Plán priebežných hodnotení na programové obdobie 2016 - 2023		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania
Strategické hodnotenie	V roku 2019	Podľa rozhodnutia obce a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti dokumentu	V roku 2016, 2018, 2020, 2022, 2024	Hodnotenie v konsolidovanej výročnej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	Podľa potreby	Pri značnom odklone od stanovených priorít a hodnôt ukazovateľov
Ad hoc hodnotenie celého dokumentu alebo jeho časti	Na konci programovacieho obdobia	Na základe rozhodnutia starostu, kontrolóra, podnetu poslancov a pod.

Zdroj: Metodika na vypracovanie PHSR, verzia 2.0

3.3 Komunikačný plán

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHSR obce Ľubľa prostredníctvom verejných zasadnutí obecného zastupiteľstva, ako aj prostredníctvom vlastnej internetovej stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude Obecný úrad Ľubľa.

Tabuľka 26: Komunikačný plán pre fázu realizácie PHSR obce Ľubľa

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	12/2016	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Doplnenie štruktúry programového rozpočtu na roky 2015 – 2017 v príjmovej a výdavkovej časti.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
2.	12/2017	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ
3.	12/2018	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovací a správa, Uznesenie OZ

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LÚBEĽA

4.	12/2019	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
5.	12/2020	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
6.	12/2021	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
7.	12/2022	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
8.	12/2023	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Priebežná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidovaná	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

						výročná správa obce, Záverečný účet	
9.	12/2024	Obecný úrad	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	Verejné prerokovanie	Hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok. Prepojenie dokumentu a programového rozpočtu obce.	Záverečná správa plnenia dokumentu, rozpočet na príslušný rok, Konsolidova ná výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovac ia správa, Uznesenie OZ

Zdroj: Metodika na vypracovanie PHSR, verzia 2.0

3.4 Akčný plán

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo strategického cieľa, je jeho logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj inštitúcie zodpovedné za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj možné zdroje financovania a oprávnených žiadateľov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v akčnom pláne sú uvedené v tis. €.

Tabuľka 27: Akčný plán pre prioritu č. 1

PRIORITA č. 1: Budovanie a modernizácia existujúcej infraštruktúry a zlepšovanie životných podmienok obyvateľov						
Opatrenie 1.1						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 1.1.1	Rekonštruovať kryt miestnych komunikácií	72	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.1.2	Vybudovať chodníky popri hlavnej ceste	65	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.1.3	Rekonštruovať obslužné komunikácie	56	verejné	verejný a súkromný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.1.4	Revitalizovať verejné priestranstvá	30	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.1.5	Vybudovať stokovú sieť splaškovej kanalizácie	800	verejné a súkromné	verejný a súkromný sektor	veľmi vysoký	obec, podnikateľské subjekty
Aktivita 1.1.6	Rozšíriť obecný vodovod	100	verejné a súkromné	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec, podnikateľské subjekty
Aktivita 1.1.7	Podporovať IBV	Podľa potreby	fyzické osoby	verejný sektor	žiadny	obyvatelia obce
Aktivita 1.1.8	Vybudovať infraštruktúru ku objektom novej IBV	Podľa potreby	verejné zdroje a fyzické osoby	verejný, súkromný sektor	stredný	obec a obyvatelia obce

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

Aktivita 1.1.9	Rekonštruovať a rozšíriť verejné osvetlenie	62,5	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.1.10	Budovať nové nájomné byty	Podľa potreby	verejné	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec a obyvatelia obce
Opatrenie 1.2						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 1.2.1	Rekonštruovať budovu obecného úradu a zvýšiť jej tepelno-technické vlastnosti	360	verejné	verejný sektor	veľmi vysoký	obec
Aktivita 1.2.2	Vybudovať novú hasičskú zbrojnicu	250	verejné	verejný sektor	veľmi vysoký	obec
Aktivita 1.2.3	Rozšíriť plochu cintorína a vybudovať urnový háj	12	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.2.4	Dobudovať športový areál	160	verejné a súkromné	verejný, súkromný sektor	vysoký	obec, podnikateľské subjekty
Aktivita 1.2.5	Rekonštruovať miestny rozhlas	25	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.2.6	Zlepšiť dostupnosť dát verejnej správy	21	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 1.2.7	Vybudovať kamerový systém	20	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Opatrenie 1.3						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 1.3.1	Pripraviť podmienky pre vybudovanie denného stacionára	podľa potreby	verejné	verejný sektor	stredný	obec

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

Aktivita 1.3.2	Rozširovať a skvalitňovať opatrovateľskú službu pre občanov	36	verejné a súkromné	verejný, súkromný sektor	stredný	obec, podnikateľské subjekty
Aktivita 1.3.3	Zabezpečiť odborné vzdelávanie pracovníkov obce v oblasti sociálnej práce	10	verejné	verejný sektor	nízky	obec
Aktivita 1.3.4	Zabezpečiť sociálnu poradňu v obci	podľa potreby	verejné	verejný sektor	stredný	obec

Tabuľka 28: Akčný plán pre prioritu č. 2

PRIORITA č. 2: Udržanie a zlepšenie vidieckej krajiny a životného prostredia						
Opatrenie 2.1						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 2.1.1	Vybudovať zberný dvor – zvýšiť množstvo separovaných komodít	50	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 2.1.2	Vyučovať environmentálnu výchovu na školách v oblasti separovaného zberu	3	verejné a súkromné	verejný, súkromný sektor	nízky	obec
Aktivita 2.1.3	Propagovať separovaný zberu a znižovanie KO	2	verejné	verejný sektor	nízky	obec
Aktivita 2.1.4	Podporovať inštaláciu zariadení na využívanie OZE u FO	15	súkromné	súkromný sektor	stredný	obyvatelia obce

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

Aktivita 2.1.5	Vykonávať informačné aktivity v záujme obmedzenia spaľovania fosílnych palív	3	verejné	verejný sektor	nízky	obec
Opatrenie 2.2						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 2.2.1	Vytvárať podmienky pre zvýšenie zamestnanosti	podľa potreby	verejné	verejný sektor	nízky	obyvatelia obce
Aktivita 2.2.2	Podporovať podnikateľov, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ	podľa potreby	verejné	verejný sektor	žiadny	MSP, FO, obyvatelia, občianske a záujmové združenia v obci
Aktivita 2.2.3	Podporovať budovanie ubytovania na súkromí a výstavbu malých penziónov	podľa potreby	súkromné	súkromný sektor	žiadny	SZČO, obyvatelia obce
Aktivita 2.2.4	Podpora rozvoja chatárskej a chalupárskej rekreácie	podľa potreby	verejné a súkromné	verejný, súkromný sektor	nízky	MSP, podnikateľské subjekty, obyvatelia obce

Tabuľka 29: Akčný plán pre prioritu č. 3

PRIORITA č. 3: Zachovanie kultúrno-historického dedičstva a rozvoj kultúrnych, informačných a voľno-časových aktivít						
Opatrenie 3.1						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 3.1.1	Oživovať ľudové tradície miestnymi združeniami a spolkami, etablovanie miestnych organizácií v kreatívnom priemysle	14	verejné	verejný sektor	stredný	obec, občianske a záujmové združenia v obci
Aktivita 3.1.2	Podporovať kreatívny talent v obci	20	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 3.1.3	Podporovať remeselné tradície – remeselné dielne	35	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 3.1.4	Vytvoriť pamätnú izbu ľudových tradícií	20	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 3.1.5	Podporovať život miestnej komunity cez podporu činností miestnych záujmových združení	56	verejné	verejný sektor	nízky	obec
Aktivita 3.1.6	Organizovať kultúrne a športové podujatia zamerané na regionálnu turistiku	16	verejné	verejný sektor	stredný	obec

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

Aktivita 3.1.7	Kompletizovať historické materiály a vydať publikáciu o histórii obce	12	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 3.1.8	Vytvárať partnerstvá pre potreby projektovej spolupráce a rozvíjať celoživotné vzdelávanie – cezhraničná spolupráca	30	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Opatrenie 3.2						
		<i>Predpokladaný rozpočet</i>	<i>Zdroje financovania</i>	<i>Realizácia</i>	<i>Dopad na rozpočet</i>	<i>Oprávnení žiadatelia</i>
Aktivita 3.2.1	Budovať informačné tabule v obci informujúce o atraktivitách a kultúrnych hodnotách obce	7	verejné	verejný sektor	nízky	obec
Aktivita 3.2.2	Budovať cyklotrasy a náučné chodníky	12	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 3.2.3	Budovať vychádzkové trasy a zimné trasy pre bežky	12	verejné	verejný sektor	stredný	obec
Aktivita 3.2.4	Vybudovať oddychový priestor (ohnisko, altánok a pod.)	15	verejné a súkromné	verejný, súkromný sektor	stredný	obec

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

Aktivita 3.2.5	Podporovať športové aktivity zdravotne postihnutých občanov a seniorov, napr. výstavba petangového ihriska	podľa potreby	verejné a súkromné	verejný, súkromný sektor	nízky	občianske a záujmové združenia v obci
---------------------------	--	---------------	--------------------	--------------------------	-------	---------------------------------------

Akčný plán priamo súvisí s PHSR obce Lúbeľ. Kým PHSR obce Lúbeľ identifikuje víziu a oblasti priorít, akčný plán definuje konkrétne aktivity, ktoré je potrebné realizovať na dosiahnutie stanovených cieľov v rokoch 2016 - 2023. Časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít je podrobne popísaný v tabuľkách č. 32, 34 a 36, časť 4.1 Finančný plán. Pre ďalšie roky je potrebné vypracovať nový akčný plán, ktorý zohľadní dosiahnuté výsledky z predchádzajúceho obdobia.

4 FINANČNÁ ČASŤ

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu PHSR obce Ľubľa je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje môžu byť vlastné zdroje obce, zdroje v súkromnom sektore a verejnej správe, alebo zdroje zahraničné, v súčasnosti sú to najmä prostriedky Európskej únie.

V súlade so Zákonom o podpore regionálneho rozvoja (Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja) je regionálny rozvoj na území SR financovaný z viacerých zdrojov, z ktorých hlavnými zdrojmi sú:

- zdroje štátneho rozpočtu,
- štátnych účelových fondov,
- rozpočty VÚC a rozpočty miestnej samosprávy,
- iné zdroje (úvery).

Doplňkovým zdrojom finančného zabezpečenia podpory regionálneho rozvoja sú prostriedky Európskej únie na to určené.

Keďže v súčasnosti neexistujú konkrétne podklady pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal PHSR obce Ľubľa v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Finančná časť sa bude upravovať priebežne počas naplánovaného obdobia a konkretizovať v závislosti od možností obecného rozpočtu, ako i reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, prípadne iných zdrojov financovania.

Tabuľka 30: **Indikatívny rozpočet - sumarizácia**

	ROK							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PRIORITA 1								
Opatrenie 1.1	16	48,5	76	166	181	366	316	16
Opatrenie 1.2	2	208	348,5	158,5	58,5	59,5	9,5	3,5
Opatrenie 1.3		1	3	3	8	8	12	11
PRIORITA 2								
Opatrenie 2.1	2	405	13	18,5	18	13,5	3	0,5
Opatrenie 2.2	Financovanie aktivít sa v súčasnosti nedá vyčíslieť.							
PRIORITA 3								
Opatrenie 3.1	8	16	18	45	36	34	21	21
Opatrenie 3.2			18,5	6,5	6	6	5	4

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných projektových zámerov bol vypracovaný finančný plán realizácie PHSR obce Ľubľa. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali jednotlivé opatrenia v rámci stanovených priorít realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v tis. €.

4.1 Finančný plán

Tabuľka 31: **Priorita č. 1 - Viac zdroje financovanie v tis. EUR**

	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		Obec	EÚ	ŠR	VÚC	Spolu	
Opatrenie 1.1							
Aktivita 1.1.1	72	22		50		72	
Aktivita 1.1.2	65	25		40		65	
Aktivita 1.1.3	56	30				30	26
Aktivita 1.1.4	30	15		10		25	5
Aktivita 1.1.5	800	40	680	80		800	
Aktivita 1.1.6	100	30		70		100	
Aktivita 1.1.7	-						
Aktivita 1.1.8	-						
Aktivita 1.1.9	62,5	32,5		20		52,5	10
Aktivita 1.1.10	-						
SPOLU	1 185,5	194,5	680	270		1 144,5	41
Opatrenie 1.2							
Aktivita 1.2.1	360	161		199		360	
Aktivita 1.2.2	250	150		100		250	
Aktivita 1.2.3	12	12				12	
Aktivita 1.2.4	160	40				40	120
Aktivita 1.2.5	25	10		15		25	
Aktivita 1.2.6	21	1,5	17,5	2		21	
Aktivita 1.2.7	20	4		16		20	
SPOLU	848	375,5	34,5	318		728	120
Opatrenie 1.3							
Aktivita 1.3.1	-						
Aktivita 1.3.2	36	10		26		36	
Aktivita 1.3.3	10	2		8		10	
Aktivita 1.3.4	-						
SPOLU	46	12		34		46	
PRIORITA SPOLU	2 079,5	582,0	714,5	622,0		1 918,5	161

ZDROJE FINANCOVANIA EÚ:

OP KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Prioritná os: 1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry

- Investičná priorita 1.1 Investovanie do sektora odpadového hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis Únie a pokryť potreby, ktoré členské štáty špecifikovali v súvislosti s investíciami nad rámec uvedených požiadaviek; Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE LUBEĽA

Prioritná os: 4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch

- Investičná priorita 4.3. Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach, vrátane verejných budov a v sektore bývania
Špecifický cieľ: 4.3.1 Zníženie spotreby energie pri prevádzke verejných budov

INTEGROVANÝ REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM

Prioritná os č. 2: Lahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

- *Investičná priorita č. 2.1: Investície do zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry, ktoré prispievajú k celoštátnemu, regionálnemu a miestnemu rozvoju, znižujú nerovnosť z hľadiska zdravotného postavenia, podporujú sociálne začleňovanie prostredníctvom lepšieho prístupu k sociálnym, kultúrnym a rekreačným službám a prechod z inštitucionálnych služieb na komunitné.*

Prioritná os č. 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie.

- *Investičná priorita č. 4.1: Podpora energetickej efektívnosti, inteligentného riadenia energie a využívania energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach vrátane verejných budov a v sektore bývania*

OPERAČNÝ PROGRAM EFEKTÍVNA VEREJNÁ SPRÁVA

Prioritná os 1: Posilnené inštitucionálne kapacity a efektívna VS

- *Investičná priorita: Investície do inštitucionálnych kapacít a do efektívnosti VS a verejných služieb na národnej, regionálnej a miestnej úrovni v záujme reforiem, lepšej právnej úpravy a dobrej správy.*
 - Špecifický cieľ 1.1 Skvalitnené systémy a optimalizované procesy VS

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA

- Opatrenie 19: LEADER prostredníctvom MAS
- Opatrenie č. 8: Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenie životaschopnosti lesov

ŠTÁTNE ZDROJE FINANCOVANIA:

Environmentálny fond

Štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie.

Štátny fond rozvoja bývania, zriadený zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 124/1996 Z. z. o Štátnom fonde rozvoja bývania, ktorý upravil jeho postavenie a vytvoril podmienky na poskytovanie štátnej podpory rozvoja bývania.

Dotácie:

- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo financií SR
- Ministerstvo sociálnych vecí a rodiny SR
- Výťažok z lotérií

SÚKROMNÉ ZDROJE FINANCOVANIA:

Ekofond, neinvestičný fond, ktorého zriaďovateľom je Slovenský plynárenský priemysel, a.s.

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE EUBEĽA

Tabuľka 32: **Priorita č. 1 - Harmonogram realizácie aktivít**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Opatrenie 1.1								
Aktivita 1.1.1								
Aktivita 1.1.2								
Aktivita 1.1.3								
Aktivita 1.1.4								
Aktivita 1.1.5								
Aktivita 1.1.6								
Aktivita 1.1.7								
Aktivita 1.1.8								
Aktivita 1.1.9								
Aktivita 1.1.10								
Opatrenie 1.2								
Aktivita 1.2.1								
Aktivita 1.2.2								
Aktivita 1.2.3								
Aktivita 1.2.4								
Aktivita 1.2.5								
Aktivita 1.2.6								
Aktivita 1.2.7								
Opatrenie 1.3								
Aktivita 1.3.1								
Aktivita 1.3.2								
Aktivita 1.3.3								
Aktivita 1.3.4								

Tabuľka 33: **Priorita č. 2 - Viac zdrojové financovanie v tis. EUR**

	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		Obec	EÚ	ŠR	VÚC	Spolu	
Opatrenie 2.1							
Aktivita 2.1.1	50	2,5	42,5	5		50	
Aktivita 2.1.2	3	3				3	
Aktivita 2.1.3	2	2				2	
Aktivita 2.1.4	15					0	15
Aktivita 2.1.5	3	3				3	
SPOLU	73	10,5	42,5	5		58	15
Opatrenie 2.2							
Aktivita 2.2.1	Financovanie aktivít sa v súčasnosti nedá vyčíslieť. Zdroje financovania budú priebežne aktualizované v závislosti od postupu realizácie aktivít.						
Aktivita 2.2.2							
Aktivita 2.2.3							
Aktivita 2.2.4							
PRIORITA SPOLU	73	10,5	42,5	5		58	15

ZDROJE FINANCOVANIA EÚ:

INTEGROVANÝ REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM

Prioritná os č 5: Miestny rozvoj vedený komunitou

- Investičná priorita č. 5.1: Závazné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou
 - **Špecifický cieľ č. 5.1.1:** Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

OP VÝSKUM A INOVÁCIE

Prioritná os č. 2: Podnikateľské prostredie priaznivé pre inovácie

- Investičná priorita 2.2: Podpora podnikania, najmä prostredníctvom uľahčenia využívania nových nápadov v hospodárstve a podpora zakladania nových firiem vrátane podnikateľských inkubátorov
- Investičná priorita 2.3: Vývoj a zavedenie nových obchodných modelov MSP, najmä v rámci internacionalizácie

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA

- Opatrenie 19: LEADER, prostredníctvom MAS

INTERREG V-A SLOVENSKÁ REPUBLIKA - ČESKÁ REPUBLIKA

Prioritná os 1: Využívanie inovačného potenciálu

- Investičná priorita 1: Príprava a vykonávanie spoločných vzdelávacích, odborných vzdelávacích a školiacich programov

Prioritná os 2: Kvalitné životné prostredie

- Investičná priorita 3: Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

ŠTÁTNE ZDROJE FINANCOVANIA

Environmentálny fond

Štátny fond na uskutočňovanie štátnej podpory starostlivosti o životné prostredie.

Národný projekt Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry: „Zelená domácnostiam“

Rodinné a bytové domy sa môžu uchádzať o podporu formou príspevku na inštaláciu malých zariadení na využívanie OZE, t.j. na výrobu elektriny zo slnka a vetra s výkonom do 10 kW a zariadenia na výrobu tepla - tepelné čerpadlá, kotle na biomasu a solárne kolektory.

Dotácie:

- Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- Dotácie z výťažku lotérií

SÚKROMNÉ ZDROJE FINANCOVANIA

Ekofond, neinvestičný fond, ktorého zriaďovateľom je Slovenský plynárenský priemysel, a.s.,
Nadácia Ekopolis,
Nadácia pre deti Slovenska,

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE EUBEĽA

Nadácia Slovenskej sporiteľne,
Nadácia Orange,
Greenways,
Zelené oázy.

Tabuľka 34: **Priorita č. 2 - Harmonogram realizácie aktivít**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Opatrenie 2.1								
Aktivita 2.1.1								
Aktivita 2.1.2								
Aktivita 2.1.3								
Aktivita 2.1.4								
Aktivita 2.1.5								
Opatrenie 2.2								
Aktivita 2.2.1								
Aktivita 2.2.2								
Aktivita 2.2.3								
Aktivita 2.2.4								

Tabuľka 35: **Priorita č. 3 - Viac zdrojové financovanie v tis. EUR**

	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje
		Obec	EÚ	ŠR	VÚC	Spolu	
Opatrenie 3.1							
Aktivita 3.1.1	14	1	11,5	1,5		14	
Aktivita 3.1.2	20	1	17	2		20	
Aktivita 3.1.3	35	2	29,5	3,5		35	
Aktivita 3.1.4	20	1	17	2		20	
Aktivita 3.1.5	56	56				56	
Aktivita 3.1.6	16	12				12	4
Aktivita 3.1.7	12	3		9		12	
Aktivita 3.1.8	30	1,5	25,5	3		30	
SPOLU	203	77,5	100,5	21		199	4
Opatrenie 3.2							
Aktivita 3.2.1	7	5				5	2
Aktivita 3.2.2	12	5		5		10	2
Aktivita 3.2.3	12	5		5		10	2
Aktivita 3.2.4	15	10				10	5
Aktivita 3.2.5	-						
SPOLU	46	25		10		35	11
PRIORITA SPOLU	249	102,5	100,5	31		234	15

ZDROJE FINANCOVANIA EÚ:

INTEGROVANÝ REGIONÁLNY OPERAČNÝ PROGRAM

Prioritná os č.3: Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

- Investičná priorita č. 3.1: Podpora rastu priaznivého pre zamestnanosť, a to rozvíjaním vnútorného potenciálu ako súčasť územnej stratégie pre konkrétne oblasti vrátane konverzie upadajúcich priemyselných regiónov a posilnenia prístupnosti a rozvoja špecifických prírodných a kultúrnych zdrojov
 - **Špecifický cieľ č. 3.1:** Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií.

Prioritná os č 5: Miestny rozvoj vedený komunitou

- Investičná priorita č. 5.1: Závazné investície v rámci stratégií miestneho rozvoja vedeného komunitou
 - **Špecifický cieľ č. 5.1.1:** Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

PROGRAM ROZVOJA VIDIEKA

- Opatrenie 19: LEADER, prostredníctvom MAS

INTERREG V-A SLOVENSKÁ REPUBLIKA - ČESKÁ REPUBLIKA

Prioritná os 2: Kvalitné životné prostredie

- Investičná priorita 3: Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

Prioritná os 3: Rozvoj miestnych iniciatív

- Investičná priorita 5: Podpora právne a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi a inštitúciami

INTERREG V-A POĽSKÁ REPUBLIKA - SLOVENSKÁ REPUBLIKA

Prioritná os 1: Ochrana a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva cezhraničného územia

- Investičná priorita 6c: Zachovanie, ochrana, podpora a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva

ŠTÁTNE ZDROJE FINANCOVANIA

Dotácie:

- Ministerstva kultúry SR
- Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Dotácie z výťažku lotérií

SÚKROMNÉ ZDROJE FINANCOVANIA

Nadácia pre deti Slovenska

Nadácia Pontis

Nadácia Slovenskej sporiteľne

Nadácia Orange

Tabuľka 36: **Priorita č. 3 - Harmonogram realizácie aktivít**

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Opatrenie 3.1								
Aktivita 3.1.1								
Aktivita 3.1.2								
Aktivita 3.1.3								
Aktivita 3.1.4								
Aktivita 3.1.5								
Aktivita 3.1.6								
Aktivita 3.1.7								
Aktivita 3.1.8								
Opatrenie 3.2								
Aktivita 3.2.1								
Aktivita 3.2.2								
Aktivita 3.2.3								
Aktivita 3.2.4								
Aktivita 3.2.5								

4.2 Pravidlá stratégie financovania štrukturálnych fondov a kohézneho fondu pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na základné legislatívne východiská pre určenie stratégie financovania 2014 – 2020 sa stanovujú nasledovné pravidlá stratégie financovania 2014 – 2020:

- ✓ výška pomoci z EÚ sa pre všetky operačné programy vyjadruje k celkovým oprávneným výdavkom v zmysle čl. 110, ods. 2, písm. a) návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- ✓ v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – KF – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- ✓ v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci menej rozvinutých regiónov – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- ✓ v rámci cieľa Investície pre rast a zamestnanosť – štrukturálne fondy v rámci viac rozvinutého regiónu² – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- ✓ v rámci cieľa Európska územná spolupráca – programy cezhraničnej spolupráce, v ktorých SR plní úlohu riadiaceho orgánu – sa stanovuje výška pomoci z EÚ vo výške 85,0 % (EFRR) z celkových oprávnených výdavkov pre celé územie Slovenska, čo predstavuje maximálnu mieru spolufinancovania EÚ podľa čl. 110, ods. 3 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020;
- ✓ maximálna intenzita štátnej pomoci sa stanovuje v súlade so schémami štátnej pomoci, resp. príslušnou legislatívou EÚ;
- ✓ v prípade realizácie partnerských Projektov sa na jednotlivých partnerov vzťahujú pravidlá financovania individuálne v závislosti od typu prijímateľa, t. j. pre partnerov sa neuplatňujú pravidlá financovania platné pre vedúceho partnera;
- ✓ možnosť dobrovoľného zvýšenia podielu prijímateľa na financovaní maximálne však do výšky národných zdrojov v závislosti od kategórie regiónu. Zvýšenie miery financovania prijímateľa nad stanovenú výšku závisí len od rozhodnutia samotného prijímateľa;
- ✓ v rámci jedného projektu sa počas celej doby implementácie uplatňuje jeden pomer financovania za jednotlivé zdroje

Financovanie Projektov prijímateľa – obec

Pre prijímateľa – obec, príp. rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie zriadené obcou (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – obec / vyšší územný celok			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100 %

V prípade, ak je prijímateľom obec, prípadne rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená obcou (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. c) a d)), uhrádzajú sa oprávnené výdavky vo výške 100,0 % z celkových oprávnených výdavkov, pričom výška pomoci z EFRR, ESF a KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 %.

Financovanie Projektov prijímateľa – mimovládna/nezisková organizácia

Pre prijímateľa – mimovládne organizácie/neziskové organizácie (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)) sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – mimovládna/nezisková organizácia			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje		Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
85,0 %	10,0 %	5,0 %	100 %

V prípade, ak je prijímateľom mimovládna organizácia, prípadne nezisková organizácia (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. e)), výška pomoci z EFRR, ESF alebo KF sa stanovuje vo výške 85,0 %, príspevok zo štátneho rozpočtu vo výške 10,0 % a príspevok prijímateľa vo výške 5,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

Financovanie projektov prijímateľa v rámci schém pomoci de minimis

Pre prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)), sa stanovujú nasledovné pravidlá spolufinancovania pomoci:

Prijímateľ – v rámci schém pomoci de minimis			
Celkové oprávnené výdavky			
Zdroje EÚ	Národné verejné zdroje	Súkromné zdroje	Spolu
EFRR / ESF / KF	Štátny rozpočet	Prijímateľ	
x,x %	y,y %	z,z %	100,0 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky v zmysle čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ bez ohľadu na právny status v rámci schém pomoci de minimis (subjekt v zmysle časti 2.1, písm. g)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou riadiacim orgánom v príslušnej schéme pomoci de minimis. V prípade, ak intenzita pomoci de minimis stanovená riadiacim orgánom presahuje maximálnu výšku finančnej pomoci z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Pravidlá financovania pri implementácii finančných nástrojov

Európska komisia v súvislosti so snahou čo najefektívnejšie využívať prostriedky EÚ, odporúča v rámci programového obdobia 2014 – 2020, okrem priamej formy pomoci, využívať predovšetkým finančné nástroje. Slovenská republika plánuje výraznejšie využívať finančné nástroje v rámci všetkých fondov. Nenávratný finančný príspevok by sa mal používať predovšetkým tam, kde sa vytvára verejný statok a tam, kde z dôvodu vzniku negatívnych externalít a neschopnosti internalizovať celý zisk dochádza k zlyhaniu trhu. Verejné zdroje podporia takéto aktivity tak, aby sa ich úroveň priblížila spoločenskému optimu. Preto by mala byť podpora komerčných Projektov, rizikových Projektov a Projektov generujúcich príjmy zabezpečená formou finančných nástrojov a to v tých oblastiach, ktoré budú určené na základe vykonanej ex-ante analýzy pre finančné nástroje v súlade s čl. 32 návrhu všeobecného nariadenia pre programové obdobie 2014 – 2020. Finančné nástroje môžu byť zriadené na úrovni EÚ, riadené priamo alebo nepriamo Európskou komisiou alebo tradičnej báze, teda na národnej, regionálnej, nadnárodnej alebo cezhraničnej úrovni, riadené priamo alebo v rámci zodpovednosti riadiaceho orgánu. Pre určenie participácie národných zdrojov v prípade subjektu implementujúceho finančný nástroj sa stanovujú nasledovné pravidlá v prípade:

- menej rozvinutých regiónov a Kohézneho fondu: výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 85,0 % z celkových oprávnených výdavkov; podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 15,0 % z celkových oprávnených výdavkov.
- viac rozvinutých regiónov: výška pomoci z EÚ sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov; podiel národných zdrojov sa stanovuje vo výške 50,0 % z celkových oprávnených výdavkov.

V prípade využitia možnosti vytvorenia samostatnej prioritnej osi na účely implementovania niektorého z finančných nástrojov, sa v závislosti od zapojenia súkromných zdrojov znižuje podiel národných verejných zdrojov na spolufinancovaní. V rámci národných zdrojov sa v závislosti od výšky zapojenia súkromných zdrojov, či už na úrovni fondu fondov, na úrovni finančného nástroja alebo na úrovni konečných prijímateľov, adekvátne znižuje podiel národných verejných zdrojov.

Stratégia financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

Stratégia financovania stanovuje maximálnu výšku podpory z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a miery národného spolufinancovania v rámci menej rozvinutých regiónov a ostatných regiónov pri financovaní opatrení Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. V Slovenskej republike je z EPFRV implementovaný jeden Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre celé územie SR.

Pravidlá Stratégie financovania Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka pre programové obdobie 2014 – 2020

V nadväznosti na vyššie uvedené legislatívne východiská sa pre jednotlivé kategórie prijímateľov stanovujú nasledovné pravidlá financovania:

- výška podpory z EPFRV sa stanovuje vo výške 75 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci menej rozvinutých regiónov a 53 % z celkových oprávnených verejných výdavkov v rámci ostatných regiónov;
- k podielu EPFRV je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v stanovenom pomere v závislosti od intenzity verejnej pomoci platnej pre príslušné opatrenie;
- uplatňuje sa kombinácia výšky podpory z EPFRV a výšky verejnej pomoci;
- zohľadňujú sa špecifiká pre každé opatrenie individuálne a to vo vzťahu k oprávnenému prijímateľovi, mieram spolufinancovania a kategórii regiónu.

4.3 Finančné zabezpečenie realizácie PHSR obce Ľubelňa

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHSR obce Ľubelňa uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie stanovených priorít. Finančné sumy sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektmi.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHSR obce Ľubelňa sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce, alebo bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť od aktuálnej finančnej situácie obce, ako aj od spoločensko-ekonomických a legislatívnych podmienok Slovenska.

5 ZÁVER

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ľubľa je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce. Je to otvorený dokument, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby.

Aktualizovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Ľubľa na roky 2016 – 2023 bol vypracovaný v období jún - december 2015. Dňa 10.12.2015 bol schválený Uznesením Obecného zastupiteľstva č. 48/2015

.....
Pečiatka obce

.....
Starosta obce

*Názory vyjadrené v PHSR obce Ľubľa
sú výlučne oficiálnymi názormi obce Ľubľa a jej obyvateľov.*

PRÍLOHY

- Príloha č. 1: Zoznam použitých skratiek
- Príloha č. 2: Zoznam informačných zdrojov
- Príloha č. 3: Merateľné ukazovatele jednotlivých priorít
- Príloha č. 4: Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR
- Príloha č. 5: Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania PHSR obce Ľubľa

Príloha č. 1: ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CVČ	Centrum voľného času
ČOV	Čistička odpadových vôd
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor
EFRR	Európsky fond regionálneho rozvoja
EO	Ekvivalentných obyvateľov
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ESF	Európsky sociálny fond
EÚ	Európska únia
FO	Fyzická osoba
IBV	Individuálna bytová výstavba
KF	Kohézny fond
KO	Komunálny odpad
MAS	Miestna akčná skupina
MDD	Medzinárodný deň detí
MSP	Malý a stredný podnikateľ
MŠ	Materská škola
NAPANT	Národný park Nízke Tatry
NKP	Národná kultúrna pamiatka
NP	Národný park
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OÚ	Obečný úrad
OP	Operačný program
OZ	Obečné zastupiteľstvo
OZE	Obnoviteľné zdroje energie
PD	Projektová dokumentácia
PHSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
PHSR obce Ľubel'a	Aktualizovaný Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Ľubel'a na roky 2016 – 2023

SWOT	Strong points, Weak points, Oportunities, Threats Silné stránky, slabé stránky, Príležitosti, Ohrozenia
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
SZZ	Slovenský zväz záhradkárov
ŠM	Štátny majetok
TANAP	Tatranský národný park
TÚV	Teplá úžitková voda
TV	Televízia
VS	Verejná správa
VÚC	Vyšší územný celok
VZN	Všeobecnozáväzné nariadenie
ZUŠ	Základná umelecká škola
ZMOS	Združenie miest a obcí Slovenska
ZŠ	Základná škola
ŽP	Životné prostredie
ŽSK	Žilinský samosprávny kraj

Príloha č. 2: ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV

1. PHSR obce Ľubňa na roky 2008 - 2015
2. Interné materiály obce Ľubňa
3. Výsledky dotazníkového prieskumu, individuálne rozhovory s občanmi obce
4. Návrh Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja 2014 – 2020
5. Partnerská dohoda Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
6. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
7. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
8. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
9. Operačný program Efektívna verejná správa
10. Operačný program Kvalita životného prostredia
11. Operačný program Ľudské zdroje
12. Program rozvoja vidieka 20014 – 2020
13. Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika 2014 - 2020
14. Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014 - 2020
15. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenia k fondom)
16. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015
17. Stratégia EÚ 2020
18. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 2006 – 2014
19. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
20. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
21. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov
22. www.statistics.sk